

Pedagogisch beleidsplan - De 3 leeuwjes

Januari 2023 V1.2

1.1 [Inhoudsopgave](#)

1.1 INHOUDSOPGAVE.....	2
1. VOORWOORD.....	4
2. INLEIDING.....	5
3. PEDAGOGISCHE VISIE.....	6
4. EMOTIONELE VEILIGHEID.....	7
4.1. SENSITIEVE RESPONSIVITEIT.....	7
4.4. PRATEN EN UITLEGGEN.....	8
4.3. RESPECT VAN DE AUTONOMIE.....	9
4.4. STRUCTUREREN EN GRENZEN STELLEN.....	9
5. PERSOONLIJKE COMPETENTIES.....	12
5.1. MOTORISCHE VAARDIGHEDEN.....	12
5.2. COGNITIEVE VAARDIGHEDEN.....	16
5.3. TAALVAARDIGHEDEN.....	18
5.4. CREATIEVE VAARDIGHEDEN.....	21
5.5. ACTIVITEITEN.....	23
6. SOCIALE COMPETENTIES.....	25
6.1. SAMEN SPELEN.....	25
6.2. CONFLICTEN IN SAMENSPEL.....	27
6.3. STIMULEREN POSITIEVE ONDERLINGE INTERACTIES.....	27
7. OVERDRACHT VAN WAARDEN EN NORMEN.....	29
8. ORGANISATIE DE 3 LEEUWTJES.....	29
8.1. OPENINGSTIJDEN.....	29
8.2. STAMGROEP.....	30
8.3. DAGINDELING.....	30
8.4. BRENGEN EN HALEN.....	30
8.5. WENNEN BIJ DE 3 LEEUWTJES.....	31
8.6. BEROEPSKRACHT-KIND RATIO.....	31
8.7. MEDEWERKERS.....	31
8.8. VRIJWILLIGER EN STAGIAIRES.....	31
8.9. EXTERNE ONDERSTEUNING MEDEWERKERS.....	33
8.10. BABYSPECIALIST.....	34
8.11. NEDERLANDSE TAAL.....	34
8.12. BEREKENING UREN.....	34
8.13. PLAATSINGSBELEID.....	34
8.14. DAG RUILEN OF EXTRA DAG INKOPEN.....	34
8.14. HET VOEDINGSBELEID.....	34
8.15. KNUFFELS, SPENEN EN RESERVEKLEDING.....	35
8.16. DIEREN.....	35
8.17. ZIEKTE.....	35
9. OUDERS.....	36
9.1. AANMELDEN.....	36
9.2. MENTORSCHAP.....	36
9.3. OUDERBELEID.....	36
9.4. OBSERVATIES.....	36
9.5. HET VOLGEN VAN DE ONTWIKKELING.....	36
9.6. HET GEBRUIK VAN HET KIND- VOLGSYSTEEM.....	36
9.7. HET CONTACT HIEROVER MET U ALS OUDERS.....	37
9.8. DE HULPVERLENING.....	37
9.9. DE OVERDRACHT VAN DE GEGEVENS NAAR DE BASISCHOOL.....	38
9.10. BIJZONDERHEDEN M.B.T. DE ONTWIKKELING.....	38

9.11. OUDERCOMMISSIE / OUDERRAADPLEGING	39
9.12. KLACHTEN	39
9.13. VERZEKERINGEN.....	40
9.14. PRIVACY.....	40
10. KWALITEIT.....	40
10.1. PROTOCOLLEN.....	41
10.2. VEILIGHEID.....	41
10.3. HYGIËNE	41
10.4. ONGEVALLEN.....	41
10.5. VIEROGEN PRINCIPE, ACHTERWACHT EN DRIE UURS REGELING	41
10.6. CAMERA'S.....	42
10.7. GGD-INSPECTIE.....	43
10.8. TOT SLOT.....	43

1. Voorwoord

Kinderopvangcentra zijn een vertrouwd beeld geworden in onze maatschappij. Dagelijks bezoeken vele kinderen de verschillende opvangcentra, zo ook onze locatie Kleinschalige Kinderopvang De 3 Leeuwjtjes.

Wij nemen in de tijd dat u werkt of studeert de zorg van uw kind over. Het is een grote stap om je dierbaarste bezit tijdelijk toe te vertrouwen aan ons. Wij zijn ons heel erg bewust van deze grote verantwoordelijkheid. Om op een goede verantwoordelijke manier hiermee om te gaan, hebben wij een pedagogisch beleid ontwikkeld.

Het is bestemd voor (nieuwe) ouders, medewerkers en andere belangstellenden. Wij willen u door dit beleid een beeld geven van onze pedagogische visie en werkwijze.

In dit beleid beschrijven wij onze visie op de ontwikkeling van kinderen, vanuit deze visie is het pedagogisch beleid ontstaan. Als kinderopvangcentrum willen wij een open en eenduidig beleid voeren zodat iedereen weet waar wij voor staan.

Voor medewerkers geeft het pedagogisch beleid houvast, waaraan het werken getoetst kan worden. Voor ouders is het fijn te weten waar de organisatie voor staat en waaraan zij hun kinderen toevertrouwen.

Tenslotte wensen wij u, veel plezier met het lezen van dit pedagogisch beleid,

Marion Planken & Angelique Bayarlan
Oprichters van Kleinschalige Kinderopvang De 3 Leeuwjtjes

2. Inleiding

Kinderopvang De 3 Leeuwtjes is een locatie met een kleinschalige vorm van opvang voor kinderen van 0 t/m 4 jaar in een huiselijke sfeer. Het is begonnen als een gastouderopvang, de kwaliteit van een kinderdagverblijf wordt gecombineerd met absolute kleinschaligheid in één verticale groep in huiselijke sfeer. De houders van het Kinderdagverblijf zijn tevens ook de medewerkers.

Zowel binnen als buiten is er een aanbod van (educatief) speelgoed aanwezig. De binnenruimte is huiselijk ingericht met diverse speelhoeken waar de kinderen op eigen initiatief speelgoed kunnen kiezen en pakken buiten de gezamenlijk aangeboden activiteiten om.

Natuurlijk beschikken wij over de Kinderboerderij, bos en diverse speeltuinen die op loopafstand van de opvang liggen. Zo kunnen wij ervoor zorgen dat we regelmatig gezellige uitstapjes maken en dagelijks naar buiten gaan. Door de kinderen opvang te bieden in deze omgeving en hen regelmatig te betrekken bij het voeren van de dieren en het lopen/spelen in het bos komen de kinderen op een vanzelfsprekende wijze veel in contact met dier en natuur.

De buitenruimte is zo ingericht dat kinderen van alle leeftijden op ontdekking kunnen om zo de verschillende seizoenen te beleven. Per dag worden er maximaal 10 kinderen in de leeftijd van 0 t/m 4 jaar opgevangen. Een voordeel van een kleine verticale groep is dat het meer de natuurlijke situatie van een gezin nabootst. Broertjes en zusjes zitten bij elkaar in de groep. De oudere kinderen mogen (als ze dat leuk vinden) meehelpen de jongere kinderen te verzorgen door bijvoorbeeld samen met de leidster een flesje of een fruithap te geven. Zo geven de oudere kinderen een goed voorbeeld aan de jongere kinderen.

Samen spelen, leren en ervaren, groeien en ontwikkelen vanuit een veilige basis is erg belangrijk. Hier zijn dan ook de activiteiten en inrichting op aangepast. Daarnaast bieden wij veilige, pedagogisch verantwoorde en kwalitatief hoogwaardige opvang. Kinderdagopvang De 3 Leeuwtjes is een kleinschalige kinderopvang waar kinderen zich thuis zullen voelen!

3. Pedagogische visie

De 3 Leeuwttjes staat voor veel liefde en aandacht voor het individuele kind. Wij proberen voor ieder kind een stabiele en veilige plaats te creëren door te werken met vaste leidsters. Door de kleinschaligheid zal het kind veelal dezelfde vriendjes en vriendinnetjes treffen. Wat is er nou leuker dan in een kleine overzichtelijke groep kennis te maken met kinderen van verschillende leeftijden, samen te spelen, op ontdekkingsstocht te gaan en jezelf te ontwikkelen!

De 3 Leeuwttjes benadert kinderen op een positieve manier zodat kinderen vertrouwen krijgen in zichzelf, 'wat kun jij goed tekenen!'. Door kinderen te accepteren zoals ze zijn, geef je hen het gevoel dat zij er mogen zijn. We zijn alert op signalen die kinderen afgeven, waardoor we kunnen inspelen op de persoonlijke behoeftes van de kinderen.

De 3 Leeuwttjes vindt het belangrijk dat:

- Elk kind uniek is
- Elk kind zich ontwikkelt op zijn eigen manier en tijd
- Elk kind een basis heeft van veiligheid en vertrouwen
- De kinderen structuur en regelmaat wordt aangeboden
- Er een goed contact is met de ouders

We proberen de kinderen te leren respect voor elkaar te hebben en rekening te houden met elkaar. Daarnaast vinden wij het ook van belang om het kind kennis te laten maken met de natuur en dier. Samen spelen en samen dingen ondernemen is het leukste wat er is!

We werken volgens de 4 basisdoelen van prof. Riksen-Walraven, die opgesteld zijn door de overheid.

Deze basisdoelen zijn:

- Het bieden van een gevoel van emotionele veiligheid
- Gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van persoonlijke competenties
- Gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van sociale competenties
- Kinderen gelegenheid bieden om zich de normen en waarden eigen te maken

4 Emotionele veiligheid

Alvorens kinderen zich kunnen ontwikkelen, is het belangrijk dat zij zich emotioneel veilig en geborgen voelen. Wanneer kinderen zich namelijk veilig en geborgen voelen (op hun gemak voelen), kunnen zij zich volledig richten op het ontdekken van de wereld om zich heen. Daarom bieden wij de kinderen een veilige omgeving aan, een omgeving waarin zij zich thuis voelen. Hierin is het van belang dat de kinderen de gelegenheid krijgen om zich hechten aan de kinderen en pedagogisch medewerkers om zich heen. Een kind kan zich immers pas veilig en geborgen voelen als er een vaste, liefdevolle relatie is tussen het kind en de ouders of opvoeders.

Bij De 3 Leeuwttjes vinden wij dat ieder kind gewenst is en dat wij, als pedagogisch medewerkers en opvoedpartners, bij de belangrijke personen in het leven van het kind horen. Doordat De 3 Leeuwttjes kleinschalig is en werkt met twee vaste gezichten, namelijk de twee houders, ontstaat er al snel een vertrouwd gevoel. Voor de kinderen is het prettig dat zij telkens vaste gezichten zien, zo worden pedagogisch medewerkers en kinderen namelijk in staat gesteld om een band met elkaar op te bouwen. Met name voor 0-jarigen, waarbij de basis wordt gelegd voor een goede hechting, zijn deze vaste gezichten van groot belang. Bij de 3 leeuwttjes is er zo iedere dag ten minste één van de vaste gezichten aanwezig, voorbehoudend aan ziekte en vakanties. Uiteraard doen wij ons uiterste best om ook tijdens onvoorziene omstandigheden, waarbij door overmacht geen van de twee vaste gezichten aanwezig is, een vertrouwenspersoon in te zetten. Achterwachten zullen hun gezicht regelmatig bij De 3 Leeuwttjes laten zien, zodat de kinderen ook deze gezichten kennen.

4.1. Sensitieve responsiviteit

Zoals hierboven genoemd is, bouwen de kinderen en pedagogisch medewerkers een hechte band met elkaar op doordat zij telkens dezelfde gezichten zien (dezelfde kinderen en dezelfde pedagogisch medewerkers). Hierdoor leren de pedagogisch medewerkers de kinderen goed kennen, wat maakt dat zij signalen van de kinderen snel opvangen en hier passend op kunnen reageren, ook wel sensitieve responsiviteit genoemd. Met deze interactievaardigheid bedoelen we dat pedagogisch medewerkers liefde uitstralen, en ondersteunend en begripvol aanwezig zijn als veilige haven. Zij hebben oog voor het welzijn van de kinderen en de signalen die zij hierin afgeven, en reageren hier tijdig op adequate wijze op. Hierdoor voelt het kind zich begrepen, geaccepteerd en veilig.

Bij kinderdagverblijf de 3 Leeuwttjes benaderen wij kinderen vanuit sensitieve responsiviteit op de volgende manieren:

- o De pedagogisch medewerker maakt oogcontact en wacht de reactie van een kind af voordat ze reageert
- o De pedagogisch medewerker begroet elk individueel kind wanneer het binnenkomt en daarnaast onderneemt de pedagogisch medewerker gedurende de dag diverse contactinitiatieven.
- o De pedagogisch medewerker is tijdens vrij spel en activiteiten altijd toegankelijk, dit uit zich doordat zij altijd contact met alle kinderen van de groep houdt, door rustig rond te kijken en zo nodig te reageren op signalen van kinderen
- o Als de pedagogisch medewerker bij de kinderen wegloopt, om bijvoorbeeld iets te pakken, dan benoemen zij aan de kinderen wat zij gaan doen alvorens zij van de kinderen/ groep weglopen. Dit kunnen simpele mededelingen zijn als: *"Ik ga eventjes een appel pakken"*, *"Ik ga eventjes mijn handen wassen en dan kom ik terug"*.
- o De pedagogisch medewerker heeft gedurende de hele dag een observerende houding, Zij ziet elk individueel kind en houdt overzicht over de groep. Als een kind een signaal afgeeft, in mimiek, woorden of lichaamshouding, reageert zij hierop door met het kind te praten en eventueel emoties te benoemen, maar ook door een knuffel of ander lichamelijk contact te bieden als het kind hier behoefte aan heeft:
Jules van 5 maanden ligt op een kleed te spelen. De pedagogisch medewerker speelt ietsje verderop met Dana en Lisa van 2 jaar, met de blokken. Jules begint geluidjes te maken die overgaan in huilen. De pedagogisch medewerker hoort dit en zegt tegen Dana en Lisa: "Meiden, ik ga eventjes bij Jules kijken. Hij huilt een beetje, horen jullie dat? Ik ben zo weer terug, gaan jullie ondertussen maar een hoge toren bouwen!". De pedagogisch medewerker loopt naar Jules en knielt naast hem neer: "Hey Jules, ben jij een beetje verdrietig mannetje? Kom maar even bij mij". De pedagogisch medewerker pakt Jules op en knuffelt hem. Jules is meteen stil. "Ach, wilde je graag even geknuffeld worden Jules".
- o Bij de 3 Leeuwttjes proberen wij de emoties en behoeftes van de kinderen zoveel mogelijk te benoemen, dit laten wij in de eerste plaats door de kinderen zelf doen. Door de vraag te stellen; *"Hoe voel je je nu?"*, *"Wat zou je graag willen?"*. Indien een kind geen woorden kan geven aan zijn gevoel en/ of behoefte zal de pedagogisch medewerker het kind begeleiden door zijn gevoelens en behoeftes te benoemen en te vragen of dit klopt, hierdoor leert het kind welke emoties en behoeftes het ervaart, dat deze emotie en behoefte er mag zijn en hoe het deze gevoelens en behoeftes kan reguleren. Daarnaast zal de pedagogisch medewerker ook haar eigen gevoelens en behoeftes benoemen als dat nodig is:

Vera van 1,5 jaar probeert haar schoenen aan te doen, we gaan namelijk naar buiten bij de 3 Leeuwijtjes. Na meerdere pogingen om haar schoenen aan haar voet te doen, gooit zij de schoen van haar af en frons haar wenkbrauwen. De pedagogisch medewerkers zien dit en loopt naar Vera toe: "Vera, ik zag dat jij heel goed je schoenen aan probeerde te doen, alleen lukte het niet zo goed. Daar raak je een beetje gefrustreerd van he?". "Zal ik jou helpen?". Vera knikt. De pedagogisch medewerker pakt de schoen en geeft deze aan Vera: "Probeer eerst eens je voet helemaal in je schoen te schuiven. Ja, goedzo! En als je nu gaat staan, gaat het vaak net makkelijker om je hiel in de schoen te krijgen. Kijk aan, geluk! Goed gedaan Vera!".

- o De pedagogisch medewerker spreekt op een rustige toon met de kinderen en maakt hierbij altijd oogcontact, in gesprek met het kind stelt zij zoveel mogelijk open vragen. Daarnaast laat de pedagogisch medewerker de kinderen merken dat er naar hen geluisterd wordt door zowel verbaal als non-verbaal te reageren op wat het kind zegt. Concreet wordt dit gedaan door in gesprek met het kind *door te vragen (open vragen), het verhaal samen te vatten, iets te herhalen, te knikken met het hoofd of te reageren met een toestemmend geluid*. De pedagogisch medewerker luistert op deze manier actief naar het kind en stimuleert hem om te vertellen over de gebeurtenissen in zijn leven.
- o De pedagogisch medewerker laat een sensitieve lichaamstaal zien door; *zoveel mogelijk op kind hoogte te zitten, vriendelijke de groep rond te kijken, te lachen naar kinderen en een open houding aan te nemen*. Zo zit de pedagogisch medewerker regelmatig tussen de spelende kinderen op de grond, waardoor zij op ieder moment toegankelijk en bereikbaar is voor de kinderen.
- o De pedagogisch medewerker geeft regelmatig een concreet compliment aan individuele kinderen, daarbij noemt zij de kinderen bij eigen naam: "Koen, wat lief van jou dat jij Vera helpt met het aantrekken van haar schoenen!", "Sonja, jij hebt het speelgoed heel netjes opgeruimd, dankjewel!".

4.4. Praten en uitleggen

De pedagogisch medewerkers communiceren voortdurend met de kinderen waarin zij hen voorzien van uitleg en het handelen van zowel henzelf als dat van de kinderen benoemen. Op deze manier worden de omgeving en gebeurtenissen die zich hierin afspelen voorspelbaar voor de kinderen. Een belangrijk uitgangspunt hierbij is dat de interactie tussen de pedagogisch medewerkers en kinderen gelijkwaardig is en dat de pedagogisch medewerker mét de kinderen praat en niet tegen de kinderen. Bij de 3 Leeuwijtjes wordt deze interactievaardigheid concreet toegepast in de praktijk op de volgende manieren:

- o De pedagogisch medewerker reageert op contactinitiatieven, gaat het gesprek aan en luistert oprecht naar de kinderen. Zij laat zien dat zij de kinderen hoort door non-verbale en verbale communicatie en komt altijd met een reactie. Zo vraagt de pedagogisch medewerker door, geeft antwoord op een vraag of vat het verhaal samen. Kortom de pedagogisch medewerker voert echte gesprekken met kinderen in de vorm van een dialoog: *De kinderen zitten aan tafel voor het fruitmoment. Viraaj begint te vertellen over zijn weekend: "Juf, ik ben dit weekend naar oma toe gegaan!". "Ben jij bij oma geweest Viraaj, gezellig zeg! Wat heb je daar allemaal gedaan?". Viraaj verteld dat hij op de trampoline in de tuin gesprongen heeft. "Wauw, op de trampoline. Hoe vond je dat?". Viraaj verteld dat hij het heel leuk vond. Ondertussen maakt Senn van 7 maanden die naast de pedagogisch medewerker in de kinderstoel zit geluidjes en reikt met zijn handje naar de pedagogisch medewerker toe: "Hey Senn, wil jij ook graag wat vertellen?". De pedagogisch medewerker pakt het handje van Senn en lacht naar hem.*
- o De pedagogisch medewerker stemt inhoud en taal af op de interesse en het ontwikkelingsniveau van het kind.
- o De pedagogisch medewerker benoemt al haar handelingen aan de kinderen. Zo verteld zij aan de kinderen wat zij gaat doen en geeft ook aan wanneer zij iets van plan is om te gaan doen, op deze manier weten kinderen precies waar zij aan toe zijn en wat hen te wachten staat. *Alle kinderen van de 3 Leeuwijtjes zijn binnen en fijn aan het spelen. Het is bijna tijd om aan tafel te gaan, dus zegt één van de pedagogisch medewerkers: "Lieve kinderen, wij gaan bijna aan tafel om fruit te eten dus het is tijd om het speelgoed op te gaan ruimen. Helpen jullie mee?". De kinderen en pedagogisch medewerkers ruimen de groep op. "Wauw dat hebben jullie snel opgeruimd zeg! Jullie mogen alvast aan tafel gaan klimmen, dan ga ik ondertussen het fruit uit de koelkast pakken".*
- o De pedagogisch medewerker moedigt het kind aan om gedachtes, ideeën en gevoelens te verwoorden. Daarnaast helpt de pedagogisch medewerker de kinderen om hun verhaal te vertellen. Hierbij heeft zij oog voor de taalontwikkeling: *Rens en Pieter van 2 jaar spelen met de blokken op het kleed. Pieter pakt (bijna) alle blokjes en legt deze naast zich neer. Rens ziet dit en pakt de blokjes weer terug. Pieter kijkt verbaast en pakt de blokjes ook weer terug. De pedagogisch medewerker kijkt van een afstandje toe hoe de jongens dit zelf op gaan lossen. Rens heeft geen blokjes meer om mee te bouwen en begint te huilen. De pedagogisch medewerker loopt naar Rens toe en zegt: "Rens, wat een tranen zie ik! Ben jij verdrietig?", Rens knikt. "Hoe komt het dat jij zo verdrietig bent?". Rens wijst naar de blokjes die Pieter heeft gepakt. "Wil jij ook graag met de*

blokken spelen?”. Rens zegt “Ja”. Is het misschien een idee dat jullie met alle blokjes samen een héle hoge toren gaan bouwen?”. De jongens kijken elkaar aan en moeten lachen. Samen beginnen ze aan de héle hoge toren”.

4.3. Respect van de autonomie

Een goede band tussen pedagogisch medewerker en kind heeft als grote voordeel dat zij de kinderen goed kennen qua karaktereigenschappen, behoeftes en interesses, en hier op passende wijze in kunnen spelen.

Wij kennen het kind in heel zijn eigenheid en bij de 3 Leeuwtjes mag ieder kind zichzelf zijn. Het mag groeien in wie hij is, met zijn eigen karakter, talenten en voorkeuren. Door kinderen aan te spreken op hun individualiteit en zelfstandigheid, krijgen kinderen de kans om dingen zelfstandig uit te proberen, initiatief te nemen, mee te denken en keuzes te maken. Hierdoor voelen kinderen zich gezien en gehoord als een eigen persoon en ontwikkelen verantwoordelijkheidsgevoel. Bij de 3 Leeuwtjes tonen wij respect voor de autonomie van de kinderen door:

- o De pedagogisch medewerker geeft het kind de ruimte om zijn eigen gang te gaan en zijn eigen keuze te maken. Zo mag het kind bijvoorbeeld zelf kiezen wat het op zijn brood wil of welk stuk fruit hij wil, maar mag het ook zelf kiezen waar hij gaat spelen, met wat en met wie.
- o De pedagogisch medewerker geeft de kinderen de tijd om dingen zelfstandig uit te proberen. Als iets niet meteen lukt, zijn de pedagogisch medewerkers ondersteunend aanwezig en bieden begeleiding door middel van de interactievaardigheid praten en uitleggen. Zo geven de pedagogisch medewerkers eventuele tips, wanneer een kind bijvoorbeeld zijn broodje aan het smeren is en dit niet meteen lukt:
De kinderen zitten aan tafel om een broodje te eten. Ahmed van 2,5 jaar wilt graag een beetje boter op zijn boterham en krijgt dan ook een kindermesje aangeboden met een beetje boter erop. Hij probeert de boter over de boterham te smeren en gebruikt daarmee het puntje van zijn mes, waardoor het brood scheurt. De pedagogisch medewerker ziet dit en zegt: “Ahmed, als je je mes een beetje plat houdt, is het vaak wat makkelijker om de boter uit te smeren. Kijk maar”. De pedagogisch medewerker doet voor hoe Ahmed zijn mes kan vasthouden en doet het voor door boter te smeren op een broodje voor een ander kind. Ahmed observeert de pedagogisch medewerker en houdt zijn mes dan ook plat op het broodje om vervolgens het mes heen en weer te bewegen. “Goed zo Ahmed! Kijk dat gaat al een stuk makkelijker he!”.
- o De pedagogisch medewerker stimuleert de kinderen om zoveel mogelijk zelf te doen. Hierbij gaat het om handelingen als het aantrekken van de schoenen, jassen, broeken, sokken, jassen, etc, maar ook om het doorlopen van de rituelen zoals het wassen van de handen en de monden. De pedagogisch medewerkers zijn ondersteunend aanwezig.
- o De pedagogisch medewerker spreekt waardering en erkenning uit voor eigen initiatieven, ideeën, oplossingen en gedachtes van de kinderen en toont hier ook geduld voor. Indien de situatie het toelaat gaat zij hier ook in mee:
De pedagogisch medewerkers doen een sensomotorische activiteit met de baby's. De baby's mogen met hun handjes verf op witte blaadjes gaan smeren. June van 8 maanden smeert verschillende kleuren op het papier met haar handen: rood, blauw, geel en groen. Ondertussen is haar hele rompertje vies, maar dat is niet erg want er ligt nog een reserverompertje voor haar klaar. De kinderen mogen lekker vies worden en de verf voelen. Dan valt het June op dat het papier een beetje begint te scheuren. Zij pakt het papier en scheurt het nog verder. De pedagogisch medewerker ziet dit en zegt: “Ga je het papier scheuren June? Dat is ook leuk om te doen he! Wauw kijk eens, allemaal kleine stukjes papier!”
- o De pedagogisch medewerker voorkomt commanderen en nee zeggen zoveel mogelijk. In plaats daarvan vraagt zij de medewerking van de kinderen: “Yara, zou jij mij een luier willen aangeven?”, “Mag ik dat boekje van jou hebben, Yassin?”
- o De pedagogisch medewerker spreekt waardering en erkenning uit voor eigen initiatieven, ideeën en gedachtes van de kinderen.

4.4. Structureren en grenzen stellen

Het werken met een klein team maakt dat kinderen zich snel op hun gemak voelen. Kinderen komen vrolijk binnen, herkennen ons, willen graag even op schoot zitten, knuffelen en hun verhaal vertellen. Daarnaast is het voor jonge kinderen belangrijk dat zij zich in een omgeving bevinden die duidelijke rituelen, structuur en grenzen biedt, dit draagt namelijk bij aan een gevoel van veiligheid en geborgenheid. Bij een duidelijke structuur en voorspelbaarheid kunnen kinderen zich voorbereiden op wat komen gaat, doordat zij weten waar zij aan toe zijn. Regels en grenzen bieden kinderen daarnaast duidelijkheid in wat er van hen verwacht wordt. Dit alles zorgt niet alleen voor rust maar ook voor emotionele veiligheid. Vanuit deze emotionele veiligheid kunnen kinderen zich volop storten op het verkennen van hun omgeving. Bij kinderopvang de 3 Leeuwtjes bieden wij kinderen structuur en grenzen aan op de volgende manier:

Dagindeling:

Voor jonge kinderen is het belangrijk dat er vaste punten in een dagdeel zijn, wat de omgeving en de dag voorspelbaar maakt, waardoor kinderen zich op hun beurt weer kunnen voor bereiden op wat komen gaat.

Daarom volgen wij bij de 3 Leeuwttjes een vast dagritme voor het fruit eten, brood eten en slapen (zie hoofdstuk 8). Doordat deze punten steeds terugkeren, wordt het een herkenbaar patroon voor het kind en wat hen een veilig en vertrouwd gevoel geeft.

Vaste groep, kinderen en pedagogisch medewerkers:

Naast dat de kinderen dezelfde vaste pedagogisch medewerkers zien, zien de kinderen ook vaak dezelfde vriendjes en vriendinnetjes op de groep, waardoor zij de mogelijkheid krijgen om samen te spelen en een band op te bouwen. De speelruimte van De 3 leeuwttjes is daarnaast zo ingericht dat er voldoende speelruimte is voor alle kinderen om te spelen. Het is overzichtelijk verdeeld in hoekjes en huiselijk ingericht. Zo is er een plekje waar samen boekjes gelezen kunnen worden en bevinden zich meerdere kleden op de groep waarop speelmaterialen voorbereid klaar staat. Één van de kleden is het "wisselkleed", waarop verschillende speelmaterialen worden aangeboden. Zo kan het zo zijn dat er in de ochtend blokken op dit kleed liggen en in de middag/avond een boerderij met dieren.

Rituelen:

Met de kinderen worden gedurende de dag verschillende rituelen doorlopen. Deze rituelen bieden kinderen structuur en duidelijkheid, omdat zij op deze manier voorbereid worden op wat komen gaat en precies weten wat er van hen verwacht wordt. Zo ruimen wij het speelgoed op alvorens wij aan tafel gaan en wassen wij onze handen na het gebruiken van het toilet. Daarnaast bieden wij speciale aandacht aan afscheid nemen, want dit kan heel moeilijk zijn. Bij De 3 Leeuwttjes maken wij daarom een duidelijk moment van het afscheid nemen van papa en mama, door samen met het kind voor het raam naar de ouder te zwaaien. Door het vrolijk uitzwaaien van de ouder ervaren kinderen dat het niet erg is dat ouders weggaan. Ook voor het wennen op de groep geven wij de kinderen de tijd die het nodig heeft (zie hoofdstuk 8).

Tot slot vieren wij verjaardagen met de kinderen. Het betreffende kind mag dan trakteren op de voor hem of haar versierde groep, de kinderen en pedagogisch medewerkers zingen liedjes voor hem of haar, het kind krijgt een feestmuts op en krijgt natuurlijk een cadeautje. We maken er altijd een feestje van bij de 3 Leeuwttjes! Ook Puk viert de verjaardag natuurlijk mee. Zo brengt Puk altijd een mooie taart mee en heeft dezelfde muts als het jarige kind op zijn hoofd, met daarop de leeftijd van het kind.

Naast verjaardagen vieren vinden wij het ook van belang om een afscheid samen met de groep te delen als bijvoorbeeld het kind naar de basisschool gaat. Zo kan de hele groep afscheid nemen van vriendjes en/of vriendinnetjes.

Regels, grenzen stellen én belonen:

Bij de 3 Leeuwttjes zijn vrij om zichzelf te zijn en te gaan spelen. Hierbij is te zien dat kinderen de grenzen gaan opzoeken, om op deze manier erachter te komen hoe ver zij kunnen gaan en wat er gebeurd als zij een bepaalde handeling uitvoeren. Om deze reden gelden er dan ook regels op de groep, die de kinderen duidelijkheid geven in wat wel en wat niet mag. Hierbij kan gedacht worden aan regels als: het wassen van de handen na het plassen, het eten en drinken aan de tafel, het lopen op de groep en het zitten op de billen aan tafel. Zoals is te zien, zijn alle regels positief en ook actief opgesteld, zodat kinderen aangespoord worden om iets wél te doen, in plaats van niet: "Wij lopen op de groep" in plaats van "Niet rennen". De kinderen worden gedurende de dag herinnert aan deze regels, doordat de leidsters deze benoemen naar de kinderen benoemen. Wanneer kinderen de regels overtreden grijpen de pedagogisch medewerkers in door middel van het gebruik van de "ik-boodschap", welke bestaat uit drie onderdelen namelijk: gedrag, gevolg en gevoel. De pedagogisch medewerkers benoemen concreet het gedrag van het betreffende kind, het gevolg van dit gedrag en ook welk gevoel dit (bij de ander) opbrengt. Op deze manier leren kinderen niet alleen dát zij iets doen wat niet mag, maar ook waarom en eventueel welk gevoel dit (bij een ander) te weeg kan brengen. In de praktijk ziet dit er als volgt uit:

Arnold van 1 jaar en 9 maanden zit aan tafel met de andere kinderen voor het fruitmoment. Dan zet hij zijn voeten op de bank en staat. De pedagogisch medewerker ziet dit en herinnert Arnold aan de regel: "Arnold, wij zitten op onze billen". Arnold blijft staan en kijkt de groep rond. De pedagogisch medewerker besluit de ik-boodschap te gebruiken, ze maakt oogcontact met Arnold en zegt: "Arnold ik zie dat jij op de bank staat, wanneer jij op de bank staat ben ik bang dat jij valt en dat doet zeer! Wij zitten op onze billen".

In de praktijk zien wij dat de kinderen het voorbeeld van de pedagogisch medewerkers overnemen en zo elkaar gaan corrigeren en herinneren aan de regels. De pedagogisch medewerkers fungeren dan ook als belangrijk voorbeeld voor de kinderen en zijn zich hiervan bewust. Zo houden zij zichzelf aan de regels en benaderen kinderen met geduld en respect wanneer zij hen corrigeren. Zo communiceren de pedagogisch medewerkers op kind- en ooghoogte met de

kinderen, met een rustige en duidelijke toon. Waar nodig herhalen de pedagogisch medewerkers wat zij hebben gezegd, tot dat het voor het kind duidelijk is.

Naast dat de pedagogisch medewerkers grenzen stellen bij de kinderen, belonen zij kinderen ook voor gewenst gedrag. Door aandacht te geven (in de vorm van een compliment, goedkeurend kijken, een knuffel, een duim omhoog) aan het gewenste gedrag, worden kinderen gestimuleerd om dit gedrag vaker te laten zien. Op deze manier worden de kinderen bij de 3 Leeuwtjes positief benaderd:

De kinderen bij de 3 Leeuwtjes zijn vrij aan het spelen. Ferdinand (2,5 jaar) en Thomas (3 jaar) spelen met de dieren bij de boerderij. Thomas stelt voor om de varkens in het achterste deel van de boerderij te laten slapen, waarop Ferdinand zegt dat de koeien dan wel in het voorste deel van de boerderij kunnen slapen. Beide jongens leggen de dieren "in bed". De pedagogisch medewerker observeert de jongens en loopt dan eventjes naar hen toe om te zeggen: "Ferdinand, Thomas, wat zijn jullie fijn met de dieren aan het spelen zeg. De dieren zijn vast heel blij met zulke goede verzorgers!"

5. Persoonlijke competenties

Ieder kind heeft een eigen tempo waarin het zich ontwikkelt tot een volwassen mens. Bij de 3 Leeuwjes mag ieder kind zich dan ook op zijn eigen manier en op eigen tempo spelenderwijs te ontwikkelen. Zo krijgen de kinderen voldoende gelegenheden aangeboden waarin zij vrij kunnen spelen en worden er georganiseerde activiteiten aangeboden, waarin kinderen worden aangesproken op vier verschillende ontwikkelingsgebieden; de motorische-, cognitieve-, taal- en creatieve ontwikkeling.

De pedagogisch medewerkers van de 3 Leeuwjes stimuleren de ontwikkeling van de kinderen door middel van drie uitgangspunten:

1. **Uitdagend speelmateriaal:** Wij bieden geschikte en verschillende soorten speelmaterialen aan, wat de kinderen aanspreekt in de verschillende ontwikkelingsgebieden en leeftijdscategorieën. Voor iedere leeftijd is er zo genoeg speelgoed en materiaal aanwezig, hierbij wordt er rekening mee gehouden dat er geen klein speelmateriaal op de groep aanwezig is wanneer er baby's aanwezig/wakker zijn. Het speel- en speelgoed kunnen de kinderen zelf kiezen, waardoor zij deze zelfstandig kunnen ontdekken. Zodra de pedagogisch medewerkers zien dat een kind aan een nieuwe uitdaging toe is bieden zij ander speelgoed aan. Wanneer een kind bijvoorbeeld met gemak een puzzel van 6 stukken kan maken, bieden wij hem een puzzel met 10 stukken aan om eens te proberen.
2. **Ongeplande leermomenten:** De pedagogisch medewerker maakt gebruik van de mogelijkheden die zich voordoen tijdens de dagelijkse begeleidingsmomenten om kinderen te stimuleren. Oftewel het aangrijpen van ongeplande leermomenten, soms gebeurt het dat de pedagogisch medewerker geen activiteit of leermoment gepland heeft, maar dat door een vraag of opmerking van een kind een leermoment ontstaat. De pedagogisch medewerker grijpt deze kans en draait de situatie om naar een leermoment. Zo kan het bijvoorbeeld zo zijn dat tijdens een van de tafelmomenten een kind de kleur van zijn beker of beleg benoemt. De pedagogisch medewerker kan hierop inspelen door te vragen wat er nog meer "Rood" of "Wit" of "Bruin" is. De pedagogisch medewerker pikt signalen op van de kinderen en maakt hier een spelenderwijs, kort en leuk leermoment van.
3. **Kinderen dingen zelf laten doen en naar elkaar laten kijken:** Zoals eerder in dit beleidsplan benoemd is, stimuleren wij kinderen om dingen zelfstandig uit te voeren, zoals het aantrekken van de schoenen, maar ook het plassen op de wc. Doordat de kinderen elkaar vaak zien, bouwen zij een band op met elkaar en gaan zij zich ook aan elkaar optrekken: kinderen leren van elkaar. Zo zien de jongere kinderen hoe de oudere kinderen naar de wc toe gaan en dit ritueel (afvegen, doortrekken, handen wassen) doorlopen, waarna zij dit kunnen imiteren. De jongste kinderen leren verder door het uitvoeren van kleine opdrachtjes: "wil je mij die knuffel brengen? Wil je dit in die bak doen?".
4. **Aansluiten op de ontwikkelingsniveaus en leeftijden:** Bij de 3 Leeuwjes worden kinderen opgevangen in de leeftijd van 0-4 jaar oud. Kinderen maken zich de motorische, cognitieve, taal- en creatieve vaardigheden eigen binnen verschillende ontwikkelingsniveaus en leeftijden. De pedagogisch medewerkers zijn zich bewust van deze verschillende ontwikkelingsniveaus en de leeftijden waarop de kinderen zich deze vaardigheden eigen maken, en spelen hier adequaat op in (door bijvoorbeeld zoals eerder genoemd, materiaal aan te bieden dat past bij de leeftijd en ontwikkelingsniveau van het kind). Hieronder beschrijven wij dan ook de ontwikkelingsverloop van baby's, dreumesen en peuters, én de manier waarop de pedagogisch medewerkers bijdragen aan deze ontwikkeling:

5.1. Motorische vaardigheden

Onder de motorische vaardigheden wordt zowel de grove als de fijne motoriek bedoeld. Onder de grove motoriek vallen grote bewegingen, zoals rennen, lopen, kruipen, skaten of rollen. Onder de fijne motoriek verstaan we de kleine bewegingen, waar meer aandacht of concentratie voor nodig zijn, zoals knippen, tekenen, kralen rijgen en de pincetgreep. Van baby tot peuter maken kinderen enorme stappen binnen hun motorische ontwikkeling. Ze zullen gaan omrollen, tijgeren, kruipen, optrekken, zelfstandig staan, de eerste stapjes zetten, zelfstandig eten en drinken, aan- en uitkleden, springen, klimmen en rennen. Zo is te zien dat de ontwikkeling van de motorische vaardigheden enorm bijdragen aan het opgroeien tot een zelfstandig individu. Hierbij is te zien dat de grove en fijne motoriek nauw met elkaar zijn verbonden. Kinderen moeten vaak bepaalde vaardigheden binnen de grove motoriek beheersen alvorens zij toe zijn aan activiteiten

binnen de fijne motoriek. Daarnaast is de motorische ontwikkeling nauw in verbinding met andere ontwikkelingsgebieden, zo vraagt de ontwikkeling van spraak en het uiten van emoties om motorische vaardigheden.

Bij de 3 Leeuwttjes krijgen kinderen de kans hun motorische vaardigheden verder te ontwikkelen, hiervoor krijgen zij stimulans, activiteiten en begeleiding aangeboden. Binnen het stimuleren van de motorische ontwikkeling sluiten de pedagogisch medewerkers aan op de verschillende leeftijden en ontwikkelingsniveaus van de kinderen:

Baby's (0-1 jaar)	<p>De allerkleinste kinderen zijn voornamelijk bezig met het verkennen en ontdekken van het eigen lichaam: wat kan ik hier allemaal mee? Zo vinden baby's het heerlijk om op de rug te liggen en te kijken naar zijn handjes of de benen in de lucht te gooien en de voetjes beet te pakken. Kortom, ze zijn met name actief op sensomotorisch gebied en ontdekken zichzelf en de omgeving door middel van de zintuigen. Naarmate baby's ouder worden zullen zij zich bezig gaan houden met grof motorische vaardigheden als omrollen, het omhoog houden van het hoofdje, tijgeren, kruipen, optrekken en uiteindelijk lopen, en fijn motorische vaardigheden als grijpen, objecten oprapen, het vasthouden van een beker en de pincetgreep.</p> <p><i>Hoe wij de motorische vaardigheden bij baby's stimuleren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Sensomotorisch materiaal: De pedagogisch medewerkers bieden de kinderen sensomotorisch materiaal aan, zoals voeldoekjes, een bal met verschillende structuren, een zacht boekje dat ritselfgeluiden maakt, muziekinstrumentjes zoals een rammelaar. Daarnaast worden de baby's sensomotorische materialen aangeboden binnen activiteiten, zoals klei, verf, water of zand. Door aan deze materialen te voelen, proeven, ruiken, of door ernaar te luisteren, ontdekken de baby's de verschillende structuren, geluiden en mogelijkheden van het materiaal en worden de zintuigen geprikkeld. Zo kunnen de baby's kindvriendelijke verf met hun handjes uitsmeren over het papier, maar dit ook in hun mondje doen (waardoor zij ontdekken dat dit niet zo lekker is), of zij kunnen onder begeleiding van een pedagogisch medewerker voelen aan het koude en lauwarme water, waarin verschillende bootjes liggen. ❖ Ruimte geven om te bewegen: De pedagogisch medewerkers bieden de baby's de gelegenheid aan om vrij te bewegen. Zo is er een babykleed op de groep als er baby's aanwezig zijn, waarin de baby's ongestoord kunnen rollen, tijgeren en kruipen. ❖ Aanmoedigen met woorden: Wanneer baby's bezig zijn met het zich eigen maken van een bepaalde motorische vaardigheid, dan stimuleren de pedagogisch medewerkers hen door middel van woorden. Zo benoemen zij de handeling van het kind gevolgd door een compliment of een aanmoediging als: <i>Suvachi van 4 maanden ligt op haar rug te spelen. Dan begint zij op haar zij te draaien. De pedagogisch medewerker ziet dit, knielt naast haar neer en zegt: "Wauw Suvachi, jij bent op je zij gerold, wat knap! Nog een klein stukje en je ligt alweer op je buik!"</i>. ❖ Speelmateriaal dat beweging uitlokt: Op de groep bieden wij verschillende speelmateriaal aan die de baby's stimuleert om te bewegen, zoals een babygym, ballen waarmee gerold kan worden en blokken waarmee gebouwd kan worden. Op deze manier wordt de oog-hand coördinaties van de baby's gestimuleerd. Zo leren zij allereerst blokjes te grijpen en op te pakken, om deze vervolgens op elkaar te gaan stapelen.
--------------------------	--

Dreumesen (1-2 jaar)

Wanneer kinderen eenmaal kunnen lopen, wordt hun wereld ineens een stuk groter en zullen zij deze grotere wereld ook steeds verder gaan verkennen. Zo zullen zij gaan ingewikkeldere motorische vaardigheden als klimmen, rennen, zelfstandig eten en drinken, zelfstandig aan- en uitkleden, het rollen van de bal, het schoppen tegen de bal, het bouwen van torens en het tekenen met een potlood. Daarnaast stelt het hen in staat om activiteiten van volwassenen in spelvorm na te doen.

Hoe wij de motorische vaardigheden bij dreumesen stimuleren:

❖ **Buiten spelen:**

De pedagogisch medewerkers gaan regelmatig met de kinderen naar buiten, in de aangrenzende tuin. Hier hebben de dreumesen ruimte om te lopen, rennen en te klimmen.

❖ **Dansen en bewegenspellen:**

Bij de 3 Leeuwjes maken wij muziek met de kinderen en dansen met hen op de muziek. Hierbij stimuleren de pedagogisch medewerkers de kinderen om allerlei bewegingen te maken van het aanraken van je hoofd, tot de puntjes van je tenen. Regelmatig zingen de pedagogisch medewerkers liedjes met de kinderen, waar bewegingen bij horen, zoals: "Visje visje", "Hoofd, schouders, knie en teen" en "Klap eens in je handjes".

❖ **Constructiemateriaal:**

Op de groep is constructiemateriaal aanwezig zoals blokken en duplo, waarmee kinderen torens kunnen bouwen. Hiermee worden de kinderen gestimuleerd in de oog-hand coördinatie.

❖ **Sensomotorische activiteiten:**

Net als bij de baby's, wordt ook aan de oudere kinderen sensomotorische activiteiten aangeboden. Hierbij kan gedacht worden aan kleien, verven, muziek maken met muziekinstrumenten en spelen met water en/of zand. Zo kunnen de pedagogisch medewerkers de dreumesen bijvoorbeeld tijdens het buitenspelen water en zand aanbieden, waarmee modder gemaakt kan worden. Met de handjes voelen de dreumesen hoe het zand en het water zich vermengd tot een dikkere substantie.

❖ **Speelmateriaal dat beweging uitlokt:**

Op de groep zijn naast blokken en duplo, ballen aanwezig. Kinderen hebben geleerd dat wanneer zij de bal een tik geven, de bal gaat rollen. Op hun beurt kunnen zij zo de bal naar de overkant van de ruimte rollen.

❖ **Zelf dingen laten doen:**

De kinderen worden zoveel mogelijk gestimuleerd om dingen zelfstandig uit te proberen. Bij dreumesen kan hierbij gedacht worden aan het zelfstandig de mondjes poetsen met een washand en het uittrekken van de broek wanneer we naar bed toe gaan.

❖ **Knutselactiviteiten:**

De pedagogisch medewerkers bieden de kinderen knutselactiviteiten aan, waarin de kinderen gestimuleerd worden in de fijn motorische vaardigheden, zoals verven met een kwast en tekenen met een wascokrijtje. Hierin kunnen de dreumesen alvast oefenen met het vasthouden van een kwast of potlood, maar vaak is te zien dat zij bijvoorbeeld het verven met de handen prefereren boven het verven met een kwast. De pedagogisch medewerkers laten de kinderen knutselen op de manier hoe zij dat zelf willen (handen, vingers of kwast), maar bieden hen wel de mogelijkheid aan om de kwast te gebruiken en stimuleren hen tot het gebruik van de kwast door

	<p>middel van woorden: "Kijk eens, als je de kwast zo vast houdt gaat het net even wat makkelijker. Kijk nou je maakt een rode streep!".</p>
<p>Peuters (2-4 jaar)</p>	<p>Peuters ontwikkelen de eigen ik en raken zich steeds bewuster van zichzelf en de eigen gevoelens en behoeftes. Zij willen het liefst alles zelf doen en kunnen ook al een heleboel zelf: jas aantrekken, handen wassen, opruimen, bordjes naar de tafel toe brengen, etc. Kinderen maken zich zo zelfstandig allerlei motorische vaardigheden eigen. Daarnaast zullen kinderen in de peuterperiode gaan oefenen met het plassen en poepen op de wc, wat een uitdagende, leuke, maar ook spannende periode is voor kinderen.</p> <p><i>Hoe wij de motorische vaardigheden bij peuters stimuleren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Zelf dingen laten doen: De kinderen worden zoveel mogelijk gestimuleerd om dingen zelfstandig uit te proberen. De peuters worden dan ook gestimuleerd om de eigen schoenen en jassen aan te doen, zelf door te trekken na het gebruik van de wc en de handen te wassen, te eten met bestek en zelfstandig hun boterham te smeren. ❖ Buiten spelen: De pedagogisch medewerkers gaan regelmatig met de kinderen naar buiten, in de aangrenzende tuin. Hier kunnen de peuters rennen, klimmen, klauteren en op de wip, en zich dus bezighouden met de grof motorische vaardigheden. ❖ Speelmaterialen Zowel buiten als binnen zijn er ballen aanwezig. Waar de kinderen binnen met de ballen kunnen rollen, kunnen zij hier buiten mee gooien en eventueel voetballen. Wij beschikken ook over een bowlingset die wij meerdere keren per week neer zetten. ❖ Constructiemateriaal: Op de groep is constructiemateriaal aanwezig zoals blokken en duplo, waarmee kinderen torens kunnen bouwen. Daarnaast kunnen de peuters onder begeleiding van de pedagogisch medewerker kralen rijgen. Hiermee worden de kinderen gestimuleerd in de oog-hand coördinatie. ❖ Knutselactiviteiten: De pedagogisch medewerkers bieden de kinderen knutselactiviteiten aan, waarin de kinderen gestimuleerd worden in de fijn motorische vaardigheden, zoals verven met een kwast, knippen met een schaar, tekenen met een kleurpotlood of stift en het maken van figuurtjes met strijkkralen. De kinderen mogen zelf weten hóé zij hun knutselwerkje maken en de pedagogisch medewerkers zijn ondersteunend aanwezig, waarin zij de kinderen eventueel tips geven: "Als je wat zachter met het potlood over het papier tekent, zul je zien dat de punt niet afbreekt", "Wanneer je je schaar op deze manier vasthoudt en het papier met je andere hand, kun je nóg makkelijker knippen". ❖ Sensomotorische activiteiten: Net als bij de baby's, wordt ook aan de oudere kinderen sensomotorische activiteiten aangeboden. Hierbij kan gedacht worden aan kleien, verven, muziek maken met muziekinstrumenten en spelen met water en/of zand. Zo kunnen de pedagogisch medewerkers met de peuters in de kring muziek gaan maken met verschillende muziekinstrumenten, waarbij er heel snel muziek wordt gemaakt voor de luipaard, heel langzaam voor de schildpadden en héél zachtjes voor de kleine muisjes. ❖ Dansen en bewegsspellen: Bij de 3 Leeuwjes máken wij muziek met de kinderen en dansen met hen óp de muziek. Hierbij stimuleren de pedagogisch medewerkers de kinderen om allerlei bewegingen te maken van het aanraken van je zij tot het puntje van je neus.

Regelmatig zingen de pedagogisch medewerkers liedjes met de kinderen, waar bewegingen bij horen, zoals: "Hoofd, schouders, knie en teen" en "Met de vingertjes".

5.2. Cognitieve vaardigheden

De cognitieve ontwikkeling betreft het proces van het 'leren' bij kinderen. Hierin gaat het om het eigen maken van cognitieve vaardigheden als het denken, bewustzijn, concentreren, onthouden, het waarnemen en het verwerken van informatie, en het terughalen en toepassen van deze informatie. De ontwikkeling van cognitieve vaardigheden is een ontwikkelingsaspect dat niet op zichzelf staat. De sociale, emotionele en motorische ontwikkeling vormen de basis waarop deze ontwikkeling voort kan bouwen. Van baby tot schoolgaand kind maken kinderen zich eigen met deze vaardigheden en doorlopen hierin verschillende ontwikkelingsniveaus.

<p>Baby's (0-1 jaar)</p>	<p>In de eerste maanden reageren baby's met name vanuit hun behoeftes en reflexen. Zo gaan acties en reacties vaak automatisch zonder dat de baby het doorheeft. De baby ervaart iets, reageert hierop in een reflex en voelt vervolgens wat het effect hiervan is. Door middel van het herhalen van deze reflexen ontwikkelen baby's zich en leren de wereld om hen heen kennen. De baby ervaart iets, reageert hierop in een reflex, ervaart de handeling, slaat de handeling op en herhaalt de handeling op een ander moment. Naarmate baby's ouder worden (vanaf zo'n 4 maanden), begint het oorzaak-gevolg denken zich te ontwikkelen, waarin te zien is dat baby's leren dat een bepaalde handeling tot een bepaald gevolg leidt: wanneer er een tik gegeven wordt tegen een bal, rolt de bal naar voren. Vanaf een maand of 7 gaan kinderen doelgericht spelen en bedenkt de baby van te voren dat hij iets wilt gaan doen, waarna hij deze gedachte tot uitvoering probeert te brengen. Ook begint het abstract denken zich te ontwikkelen en leert een kind dat iets wat niet in zicht is, toch aanwezig blijft. Zo rond de 10 maanden leren kinderen dat de pedagogisch medewerkers andere personen zijn dan de ouders en dat de ouders ook weer terugkomen wanneer zij weglopen.</p> <p><i>Hoe wij de cognitieve vaardigheden bij baby's stimuleren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Verdwijnspelletjes en kiekeboe spelletjes: De pedagogisch medewerkers spelen spelletjes met de baby's, waarin zij objecten ergens onder verstoppen, het kind ernaar laten zoeken en het weer tevoorschijn halen. Zo doen zij bijvoorbeeld een bal achter hun rug, waarna het kind vragend om zich heen kijkt waar de bal is gebleven. Dan haalt de pedagogisch medewerker de bal weer achter haar rug vandaan. Op deze manier wordt kinderen geleerd dat iets wat niet in het zicht is, wel blijft bestaan. Naarmate kinderen ouder worden, is dan ook te zien dat een kind, in dit voorbeeld, gaat kijken achter de rug van de pedagogisch medewerker. ❖ Sensomotorisch speelmateriaal: Door middel van het aanbod van muziekinstrumentjes (zoals rammelaars) en materialen met verschillende vormen en structuren (verschillende vormen blokjes of zachte en harde ballen), kunnen de baby's met hun zintuigen verschillende geluiden en vormen/structuren leren kennen en ontdekken. ❖ Geluid producerend materiaal: Door de kinderen materialen aan te bieden, waar geluid uit komt, leren kinderen oorzaak-gevolg denken. Zo leren zij bijvoorbeeld dat wanneer zij op het buikje van het varken drukken in het boekje, er een knorrend geluid uit komt (wat zij vervolgens weer kunnen linken aan elkaar) en dat wanneer zij met een rammelaar bewegen er een geluid uit komt.
<p>Dreumesen (1-2 jaar)</p>	<p>Dreumesen leren de wereld om zich heen steeds beter kennen en begrijpen. Op deze leeftijd leert een kind logisch na te denken en problemen op te lossen. Zo zal een dreumes bij het spelen met verschillende vormen die in de juiste vorm in een bakje gedaan moeten worden, de blokjes op allerlei manieren draaien om het te laten passen. Daarnaast begrijpen dreumesen de gesproken taal om hen heen steeds beter, waardoor zij simpele opdrachten kunnen begrijpen en</p>

uitvoeren. Ook op deze leeftijd is te zien dat kinderen zich verder ontwikkelen in het oorzaak-gevolg denken. De dreumesen leren zo dat een bepaalde actie een gevolg heeft. Zo vinden zij het ontzettend leuk om een bal te laten rollen, maar ook om die prachtige hoge toren om te gooien. Tot slot leren dreumesen door te imiteren wat zij om zich heen zien gebeuren en horen.

Hoe wij de cognitieve vaardigheden bij dreumesen stimuleren:

❖ **Oorzaak-gevolg speelmateriaal:**

De pedagogisch medewerkers bieden de dreumesen materialen aan, dat hen uitdaagt om iets te doen. Zoals ballen die bewegen wanneer zij hier een duw aan geven en auto's die rijden wanneer zij de auto naar voren duwen. Ook houden zij er rekening mee dat dreumesen het interessant vinden om bijvoorbeeld torens om te gooien en zullen dan ook activiteiten met hen ondernemen waarin zij gezamenlijk torens bouwen, om ze vervolgens met veel plezier weer om te gooien. Zo kunnen de dreumesen binnen deze activiteiten uiting geven aan deze behoefte. Wanneer zij echter een gebouwde toren van een peuter omgooien, wordt hen uitgelegd dat zij wel de eigen gemaakte toren mogen omgooien, maar niet die van een ander, omdat de ander daar verdrietig van wordt.

❖ **Aanbod speelmaterialen dat cognitieve vaardigheden stimuleert:**

De pedagogisch medewerkers bieden de kinderen puzzels en materialen van verschillende vormen en kleuren aan, waarmee zij kunnen oefenen in het sorteren, structureren en passen van verschillende figuren. De dreumesen kunnen zo verschillende kleuren ballen verzamelen en sorteren, en aan de slag gaan met simpele puzzels (grote stukjes). De pedagogisch medewerkers zijn hierbij ondersteunend aanwezig.

❖ **Kleine opdrachtjes geven:**

Doordat dreumesen de taal om zich heen steeds beter leren te begrijpen, kunnen zij kleine opdrachtjes ook steeds beter begrijpen. Zoals eerder omschreven, vragen wij om de medewerking van kinderen door hen bijvoorbeeld te vragen om het boekje te geven of de blauwe bal in de doos met ballen te leggen,

Peuters (2-4 jaar)

Peuters snappen al beter waarvoor bepaalde materialen dienen en hebben al een beter inzicht in tot welke gevolgen bepaalde acties kunnen leiden. Zo leren zij vooraf na te denken voor zij iets doen en schatten in wat handelingen voor gevolg kunnen hebben, terwijl een dreumesen leren welke gevolgen er zullen komen door het te doen en te ervaren. Daarnaast ontwikkelen peuters een geweten en begrijpen dat sommige dingen niet mogen. Echter wint het enthousiasme om het toch te doen het vaak nog van de regel. Peuters zijn enorm leergierig en willen dan ook graag het "Waarom" van alles weten, waar de vele en welbekende "Waarom-vragen" dan ook vandaan komen. Ze gaan op ontdekkingstocht en breidde de kennis die zij reeds hebben opgedaan uit met nieuwe informatie en handelingen. Tot slot leren peuters net als dreumesen door te imiteren en gebruiken hierin hun fantasie. Zo spelen zij maar wat graag rollenspellen, waarin zij als een moeder de was aan het doen zijn en ondertussen de baby aan het verzorgen zijn.

Hoe wij de cognitieve vaardigheden bij peuters stimuleren:

❖ **Gesprekjes aangaan met kinderen:**

De pedagogisch medewerkers zijn gedurende de dag met de kinderen in gesprek, zo ook tijdens de eetmomenten en de verschoonmomenten. Binnen deze gesprekjes stellen zij kinderen open vragen en beantwoorden de vragen die kinderen eventueel hebben. Daarbij worden de eerder omschreven ongeplande leermomenten aangegrepen. Zo kan het bijvoorbeeld zo zijn dat een 2 jarige peuter verschoont wordt en benoemd dat hij een piemeltje heeft. De pedagogisch medewerker gaat hierop in door te vragen waar dat piemeltje dan voor is en of meisjes dan ook een piemeltje hebben.

❖ **Fantasierijk speelmateriaal:**

Op de groep is speelmateriaal aanwezig dat de kinderen aanspreekt op hun fantasierijke brein. Zo is er een huishoek, waarin de kinderen kunnen spelen met de poppen en een

	<p>lekkere maaltijd kunnen maken, en ook zijn er verkleedkleden aanwezig, waarmee kinderen zichzelf kunnen omtoveren tot een heuse politieagent. Op deze manier worden kinderen in staat gesteld om verschillende rollen aan te nemen en situaties uit te spelen.</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Aanbod speelmaterialen dat cognitieve vaardigheden stimuleert: De pedagogisch medewerkers bieden de kinderen puzzels en materialen van verschillende vormen en kleuren aan, waarmee zij kunnen oefenen in het sorteren, structureren en passen van verschillende figuren. De peuters kunnen zo bijvoorbeeld rustig aan tafel (eventueel onder begeleiding van een pedagogisch medewerker) puzzelen, waar bij hen net wat kleinere stukjes wordt aangeboden dan de dreumesen. ❖ VE-programma Uk en Puk: De 3 Leeuwjes laat zich inspireren door het VE-programma Uk en Puk, van waaruit verschillende cognitieve activiteiten worden aangeboden aan de kinderen. Hierover is meer te lezen aan het einde van dit hoofdstuk bij "Activiteiten".
--	--

5.3. Taalvaardigheden

Van jongs af aan komen kinderen al in contact met taal. Door middel van het horen van taal leren kinderen betekenis te geven aan de wereld om hen heen en door deze taal vervolgens te spreken worden kinderen in staat gesteld om behoeftes, voorkeuren en emoties te uiten. Bij de 3 Leeuwjes praten de pedagogisch medewerkers dan ook voortdurend tegen en met de kinderen, door middel van de interactievaardigheid praten en uitleggen. Zo benoemen zij hun eigen handelen en het handelen van de kinderen, waardoor de woordenschat zich vergroot en kinderen leren om deze woorden te koppelen aan de dingen die zij zien in hun omgeving. Daarnaast benoemen zij de gevoelens en behoeftes van de kinderen en van zichzelf waardoor kinderen deze woorden weer kunnen linken aan de gevoelens en behoeftes die zij ervaren. Kinderen kunnen op hun beurt weer oefenen met het toepassen van de geleerde woorden in gesproken taal met de pedagogisch medewerkers. Er vindt zo interactie plaats met kinderen in alle leeftijdscategorieën, in verschillende vormen, waarin rekening gehouden wordt met de leeftijd en het ontwikkelingsniveau van het kind:

Baby's (0-1 jaar)	<p>De allerkleinste kunnen zelf nog niet praten, maar zijn wel gebaat bij het horen van gesproken taal om zich heen. Dit geeft hen namelijk een gevoel van veiligheid en geborgenheid: er is iemand in de buurt en kinderen kunnen zich voorbereiden op iets wat komen gaat, zoals het aantrekken van de broek en het oppakken uit de wipper. Baby's maken allereerst met name non-verbaal contact door middel van het maken van oogcontact. Naarmate zij ouder worden zullen zij gaan oefenen met het maken van geluiden en klanken, en zullen deze zich steeds meer uitbreiden. Vanaf een maand of 7 zoeken baby's steeds meer de interactie op met de mensen om hen heen door middel van verbaal en non-verbaal contact. Wanneer kinderen de 1 jaar naderen zullen zij naast klinkers ook medeklinkers laten horen, waarmee zij uiteindelijk hun eerste woordje vormen.</p> <p>Hoe wij de taalvaardigheden van de baby's stimuleren:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Eigen handelen en handelen van kind benoemen: De pedagogisch medewerkers praten gedurende de dag tegen en met de baby's, waarin zij benoemen wat de kinderen doen én ook benoemen wat zij zelf aan het doen zijn of gaan doen. Op deze manier horen kinderen allerlei woorden, welke zij op hun beurt weer linken aan verschillende activiteiten en objecten. ❖ Reageren op contactinitiatieven: Wanneer baby's contact zoeken met de pedagogisch medewerkers (armpjes uitsteken, oogcontact zoeken, geluidjes maken), gaan zij hier zowel verbaal als non-verbaal op in door geluidjes en klanken te herhalen en uit te breiden, oogcontact te maken, te glimlachen, een knuffel te geven en het handelen van het kind te benoemen: "Wil jij graag even een knuffel, Rosa?", "Ja brrrr, brrrr", "Kun je ook "bababa" zeggen?".
--------------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Boekjes kijken/lezen: Ook met de allerkleinste lezen de pedagogisch medewerkers boekjes. Zo worden de baby's op schoot gehouden bij het voorlezen aan de oudere kinderen, maar zitten de pedagogisch medewerkers ook met de baby's individueel op schoot een boekje te lezen. De plaatjes die in het boekje voorkomen worden benoemd, waardoor baby's woorden leren te geven aan de plaatjes die zij in de boekjes zien. ❖ Liedjes zingen: De pedagogisch medewerkers zingen liedjes met de kinderen, zo ook met de baby's. Naast dat het hen rust brengt, leren zij op deze manier ook allerlei nieuwe woorden bij! De wat oudere baby's kunnen daarbij ook nog vrolijk mee bewegen, met bijvoorbeeld liedjes als "Klap eens in je handjes".
<p>Dreumesen (1-2 jaar)</p>	<p>Dreumesen leren taal steeds beter te begrijpen en beseffen dat ieder ding om hem heen een naam heeft. Zij leren steeds meer nieuwe woorden bij door de gesproken taal om hen heen te imiteren. Zo zullen zij allereerst losse woorden benoemen, waarna deze losse woorden steeds meer in zinnen geplaatst zullen worden van 2 en 3 woorden.</p> <p><i>Hoe wij de taalvaardigheden van dreumesen stimuleren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Handelen benoemen: Net als bij de baby's wordt ook bij de dreumesen en peuters het handelen van zowel de kinderen als de pedagogisch medewerkers zelf benoemd. Op deze manier horen kinderen allerlei woorden, welke zij op hun beurt weer linken aan verschillende activiteiten en objecten, én weten zij precies waar zij aan toe zijn. Wanneer kinderen deze woorden eenmaal gelinkt hebben aan de activiteiten en objecten die om hen heen gebeuren, kunnen zij deze op hun beurt zelf gaan leren gebruiken in de gesproken taal. Dreumesen kunnen zo steeds beter duidelijk maken wat zij willen, door bijvoorbeeld niet alleen meer te kijken of te wijzen naar een bal, maar ook "Bal" te zeggen of "Mij bal". ❖ Omgeving benoemen: De pedagogisch medewerkers benoemen actief wat er in de omgeving van de kinderen gebeurt. Op deze manier maken zij de omgeving voorspelbaar voor de kinderen en leren kinderen woorden te geven aan de gebeurtenissen om hen heen. Zo kan het zo zijn dat er buiten werkmannen bezig zijn met de stoep, de pedagogisch medewerkers benoemen dit dan naar de kinderen toe: "Wat een hard geluid he jongens? De mannen zijn buiten bezig met de stoep, zien jullie dat?" ❖ Liedjes zingen: De pedagogisch medewerkers zingen liedjes met de kinderen, waardoor zij steeds meer woorden horen en de woordenschat zich vergroot. Bij de dreumesen en peuters wordt er daarbij ook actief bewogen, waarin verschillende objecten uitgebeeld worden en lichaamsdelen benoemd worden: "Hoofd, schouders, knie en teen", "Visje visje", "Klap eens in je handjes". Op deze manier leren de dreumesen woorden te geven aan de objecten die uitgebeeld worden of het lichaamsdeel wat gebruikt wordt. ❖ Voorlezen: Op de groep zijn boekjes aanwezig, welke de kinderen zelf kunnen doorbladeren. Daarnaast lezen de pedagogisch medewerkers regelmatig met zowel individuele kinderen als groepjes kinderen een boekje. Dit proberen zij zoveel mogelijk interactief te doen, waarin zij open vragen stellen aan de kinderen en hen stimuleren om mee/na te denken: "Wat voor kleur is dit?", "Oh, wat doet Anna nu?", "Wat zal Tim gaan doen denken jullie?". Bij de dreumesen zal de nadruk nog meer liggen op het benoemen van de verschillende objecten die in het boekje voorkomen en de eigenschappen van deze objecten (kleuren en vormen).

	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Gesprekjes voeren: Gedurende de dag voeren de pedagogisch medewerkers gesprekjes met de kinderen, waarin zij open vragen stellen aan de kinderen. Omdat van dreumesen nog niet verwacht kan worden dat zij hele verhalen vertellen, zullen de pedagogisch medewerkers met name het handelen van de kinderen benoemen en inspelen op de non-verbale contactinitiatieven, zoals het wijzen naar een bal of een glimlach die verschijnt na het voltooien van een kleine puzzel: <i>"Wauw je hebt de puzzel helemaal zelf gemaakt! Ik zie dat jij heel trots bent, Tim, klopt dat?"</i>. Door daarbij gevoelens en behoeftes die zij bij de kinderen zien te benoemen, leren kinderen woorden te geven aan de gevoelens en behoeftes die zij ervaren. ❖ Kleine opdrachtjes geven: Zoals bij de cognitieve vaardigheden al is benoemd, begrijpen dreumesen de taal die zij om zich heen horen steeds beter en kunnen daarom ook kleine opdrachtjes uitvoeren. De pedagogisch medewerkers vragen dan ook concreet om medewerking van de dreumesen, door bijvoorbeeld te zeggen: "Anne, wil jij het schaap in de boerderij zetten?". Dreumesen linken woorden en objecten op deze manier actief aan elkaar.
<p>Peuters (2-4 jaar)</p>	<p>In de peuterperiode breidt de woordenschat zich steeds verder uit. Zo zullen kinderen naast twee -en driewoordszinnetjes zich gaan ontwikkelen in het gebruik van vier en vijfwoordszinnetjes. In deze leeftijdsperiode kunnen steeds beter "echte" gesprekjes met de kinderen gevoerd worden in de vorm van een dialoog. Daarnaast zullen kinderen ook oefenen met het toepassen van de grammatica, wat nog niet geheel vlekkeloos gaat, waardoor ondersteuning vanuit de pedagogisch medewerkers van belang is. Tot slot leren kinderen steeds beter de kleuren te herkennen en te benoemen.</p> <p><i>Hoe wij de taalvaardigheden van peuters stimuleren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Ondersteunen in grammaticagebruik: Omdat peuters al wat meer aan het experimenteren zijn met het toepassen van de grammatica in taal, is het belangrijk dat de pedagogisch medewerkers hen hierin waar nodig ondersteunen. Zo zullen de pedagogisch medewerkers, wanneer kinderen een grammaticafout maken, herhalen wat het kind zegt en hierin zelf de juiste grammaticavorm gebruiken. Op deze manier wordt het kind door middel van de voorbeeldrol van de pedagogisch medewerker, op een subtiele wijze gecorrigeerd in het grammaticagebruik: <i>Een kind dat gisteren bij opa en oma op bezoek is geweest verteld: "Morgen ben ik bij opa en oma geweest", → "Oh, ben jij gisteren bij opa en oma geweest?"</i>. ❖ Gesprekjes voeren: Gedurende de dag voeren de pedagogisch medewerkers gesprekjes met de kinderen, waarin zij open vragen stellen en eventuele vragen van de kinderen beantwoorden. Door middel van het stellen van open vragen en zelf ook te reageren of een verhaal te vertellen, leren kinderen te communiceren in een dialoog, waarin praten en luisteren worden afgewisseld. ❖ Voorlezen: Op de groep zijn boekjes aanwezig, welke de kinderen zelf kunnen doorbladeren. Daarnaast lezen de pedagogisch medewerkers regelmatig met zowel individuele kinderen als groepjes kinderen een boekje. Dit proberen zij zoveel mogelijk interactief te doen, waarin zij open vragen stellen aan de kinderen en hen stimuleren om mee/na te denken: <i>"Wat voor kleur is dit?", "Oh, wat doet Anna nu?", "Wat zal Tim gaan doen denken jullie?"</i>.

	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Liedjes zingen: De pedagogisch medewerkers zingen liedjes met de kinderen, waardoor zij steeds meer woorden horen en de woordenschat zich vergroot. Bij de dreumesen en peuters wordt er daarbij ook actief bewogen, waarin verschillende objecten uitgebeeld worden en lichaamsdelen benoemd worden: "Hoofd, schouders, knie en teen", "Visje visje", "Klap eens in je handjes". Op deze manier leren de dreumesen woorden te geven aan de objecten die uitgebeeld worden of het lichaamsdeel wat gebruikt wordt. ❖ Spelletjes die de taalontwikkeling stimuleren: De pedagogisch medewerkers spelen spelletjes met de kinderen, waarin zij plaatjes en kleuren moeten benoemen. Denk hierbij aan spellen als memory en lotto. Daarnaast wordt vanuit het VE-programma Uk en Puk, waar eerder over verteld is, activiteiten aangeboden die kinderen stimuleren in de taalontwikkeling.
--	--

5.4. Creatieve vaardigheden

Bij de creatieve vaardigheden gaat het om het creatieve brein. Kinderen zijn van nature creatief. Zo is te zien dat zij creatief zijn in hun spel en in het gebruik van (speel)materiaal, en in het oplossen van problemen en knutselactiviteiten tot de meest creatieve ideeën kunnen komen. De creatieve en fantasierijke ideeën waar kinderen op komen, kunnen wij als volwassenen haast niet meer op komen. Het is dan ook de kunst van de pedagogisch medewerkers om deze creativiteit en fantasie aan te spreken en kinderen de ruimte te geven om zich creatief te uiten. Binnen het aanspreken van deze creativiteit, sluiten de pedagogisch medewerkers aan op de verschillende leeftijden en ontwikkelingsgebieden:

Baby's (0-1 jaar)	<p>De allerkleinste ontdekken de wereld door middel van de zintuigen (voelen, horen, proeven, ruiken, zien). Zij vinden het dan ook reuze interessant om materialen van verschillende structuren te ontdekken met de mond en de handen. Daarnaast ontdekken zij dat bepaalde speelmaterialen, zoals rammelaars, geluid kunnen maken en zullen dit herhaaldelijk bewegen zodat er geluid uit komt.</p> <p><i>Hoe stimuleren wij de creatieve vaardigheden bij baby's:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Muziek maken: De pedagogisch medewerkers bieden de kinderen speelmaterialen aan die geluid maken, zoals rammelaars. De baby's kunnen op deze manier zelfstandig geluiden maken, door het speelmateriaal heen en weer te bewegen. Daarnaast worden de baby's er ook bij betrokken, wanneer de oudere kinderen muziek gaan maken met muziekinstrumenten. ❖ Sensomotorisch speelmateriaal en activiteiten: Zoals eerder beschreven is in dit beleidsplan, krijgen de baby's sensomotorisch materiaal aangeboden. Hierin kan gedacht worden aan zacht speelgoed als voelboekjes, knuffels en zachte ballen, en hard speelgoed zoals ballen met verschillende structuren en verschillende vormen en kleuren blokjes. Daarnaast wordt de baby's sensomotorische activiteiten aangeboden, waarin zij verf, water, klei of zand kunnen ontdekken met de handen en voeten.
Dreumesen (1-2 jaar)	<p>Net als baby's werken dreumesen nog niet gericht aan knutselwerkjes. Zij zullen zich echter wel steeds meer bezig gaan houden met fijn motorische vaardigheden als het vasthouden van een waskrijtje, maar vinden het klieren met de vingers (het sensomotorische) daarnaast nog veel interessanter en leuker. Naarmate dreumesen de 2 jaar naderen is te zien dat zij zich steeds meer bezig zullen houden met het imiteren van de mensen om zich heen en het fantasiespel op gang komt. Zo zullen zij bijvoorbeeld de pop een fles geven, net als de pedagogisch medewerker dat doet bij één van de baby's op de groep.</p> <p><i>Hoe stimuleren wij de creatieve vaardigheden van dreumesen:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Sensomotorische activiteiten

	<p>Net als de baby's krijgen ook dreumesen (en peuters) sensomotorische activiteiten aangeboden, zoals het verven met de vingers en het spelen met klei, water en zand. De kinderen kunnen op deze manier verschillen structuren ontdekken met de zintuigen en bijvoorbeeld voelen dat er koud en warm water is, en zacht zand en hard zand.</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Knutselactiviteiten De kinderen worden verschillende knutselactiviteiten aangeboden. Bij de dreumesen zal de nadruk nog voornamelijk liggen op het gebruiken van de handen, in plaats van potloden, kwasten en krijtjes. Zo wordt er bijvoorbeeld geverfd met de vingers (en eventueel voeten) of lekker papier gescheurd. ❖ Muziek Bij de 3 Leeuwjes houden we van dansen en zingen met de kinderen. Zo zetten de pedagogisch medewerkers regelmatig muziek op of máken muziek met de kinderen, waar ook op gedanst wordt. Daarnaast wordt er gedurende de dag liedjes gezongen met de kinderen. ❖ Fantasierijk speelmateriaal Omdat oudere dreumesen graag de volwassenen om zich heen na doen, bieden wij hen speelmateriaal aan waarmee zij de volwassen wereld kunnen nabootsen. Zo hebben wij poppen en een keukentje met bordjes, pannetjes en "voedsel" om te koken.
<p>Peuters (2-4 jaar)</p>	<p>Peuters werken gericht aan knutselwerkjes en doen dit ook zelfstandig. De fijn motorische vaardigheden breiden zich uit en maken de kinderen zich steeds meer eigen, zo is te zien dat peuters flinke oefenen met knippen, plakken, verven met een kwast en tekenen met een potlood. Daarnaast is het fantasiespel in deze leeftijd veelvuldig terug te zien in bijvoorbeeld het spelen van politie en boefje, waarin een duploblokje wordt gebruikt en gezien als walkie talkie.</p> <p><i>Hoe stimuleren wij de creatieve vaardigheden van peuters:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Sensomotorische activiteiten Net als de baby's krijgen ook dreumesen (en peuters) sensomotorische activiteiten aangeboden, zoals het mengen van water met stoepkrijt, waardoor een gekleurde substantie ontstaat, welke op de tegels buiten "geschilderd" kunnen worden. De pedagogisch medewerkers kijken regelmatig op bijvoorbeeld Pinterest voor sensomotorische activiteiten, waarin kinderen verschillende materialen en structuren kunnen ontdekken en eventueel vermengen tot een nieuwe substantie. ❖ Knutselactiviteiten: De pedagogisch medewerkers bieden de kinderen knutselactiviteiten aan, waarin zij zich volledig in hun creatieve vaardigheden kunnen uiten. Zo wordt er met de peuters geoefend met knippen, geplakt, gestempeld, geverfd met kwasten, geprikt met de prikpenen, vormpjes gemaakt met strijkkralen en getekend met potloden. Zoals eerder benoemd worden de kinderen vrijgelaten in hÓe zij iets knutselen, zodat het eindresultaat echt iets eigens van het kind is. ❖ Muziek: Bij de 3 Leeuwjes houden we van dansen en zingen met de kinderen. Zo zetten de pedagogisch medewerkers regelmatig muziek op of máken muziek met de kinderen, waar ook op gedanst wordt. Daarnaast wordt er gedurende de dag liedjes gezongen met de kinderen. ❖ Fantasierijk speelmateriaal: In de peuterleeftijd is te zien dat kinderen veelal fantasiespel spelen, waarin zij verschillende rollen aannemen en situaties uitspelen. Zo zijn er dan ook verkleedkleden aanwezig op de groep, waarmee kinderen zichzelf kunnen omtoveren tot een clown of juist een prachtige prinses! Daarnaast zijn er speelmaterialen aanwezig die kinderen aanspreken in hun fantasie, zoals poppen, boodschappen, gereedschap, een keukentje met bordjes, pannetjes en kopjes.

5.5. Activiteiten

Feesten en speciale aangelegenheden:

Op het kinderdagverblijf vieren we feesten en speciale gelegenheden. Denk hierbij aan Sinterklaas, Kerst, Carnaval, Pasen en Vader- en Moederdag. Tijdens deze vieringen worden er verschillende activiteiten omtrent dit thema georganiseerd. Bij De 3 leeuwjes proberen we de activiteiten afwisselend te houden en toe te spitsen op de verschillende ontwikkelingsgebieden. Zo komen er bijvoorbeeld met Sinterklaas twee pieten langs die met de kinderen gaan zingen en muziek maken. Met kerst maken wij kerstballen met de kinderen.

Werken met thema's (Uk en Puk):

De 3 Leeuwjes laat zich inspireren door het VE-programma Uk en Puk, een vroeg en voorschools educatieprogramma, gericht op kinderen in de leeftijd van kinderen van 3 maanden tot vier jaar oud. Binnen het programma wordt met thema's gewerkt, van waaruit activiteiten aangeboden worden die de kinderen stimuleren in de motorische-, spraak- en taal-, sociaal- emotionele en rekenvaardigheden. Puk is daarbij het kameraadje van de kinderen, die hen interactief uitnodigt en stimuleert om mee te doen en mee te praten over een bepaald thema. De 3 Leeuwjes werkt dan ook met Puk en de vaste thema's, van waaruit de kinderen verschillende activiteiten aangeboden krijgen:

Ieder thema begint met een inleiding en van daaruit volgen er afwisselende, uitdagende activiteiten, zoals creatieve opdrachten, themaspelletjes en rollenspelen. De activiteiten zijn afgestemd op de betreffende thema's en de verschillende leeftijden van de kinderen. Natuurlijk blijft er altijd ruimte om van de thema's af te wijken, mocht de interesse van de kinderen op een gegeven moment ergens anders liggen. Op deze manier wordt altijd aangesloten bij de interesses en behoeftes van de kinderen. Het speelse en informele leren van jonge kinderen blijft voorop staan. De 3 leeuwjes zorgt ervoor dat er een hoek beschikbaar is om te spelen met het thema hierdoor stimuleer je de kinderen op verschillende gebieden. De thema's worden jaarlijks bekend gemaakt en elk thema duurt zes weken.

Om ook de ouders bij de thema's en activiteiten op de groep te betrekken, zorgen de medewerkers dat de ouders voldoende informatie hebben over het thema wat speelt in de groep van hun zoon/dochter.

Voor meer informatie over het VE-programma Uk en Puk verwijzen wij u door naar de website www.ukpukvve.nl

Activiteiten buiten de stamgroep:

Naast dat wij activiteiten met de kinderen doen vanuit de thema's van het VE-programma Uk en Puk, doen wij ook activiteiten met de kinderen buiten de stamgroep. Op deze manier maken de kinderen kennis met de "echte" maatschappij en alle gebruiken, mensen, dieren, objecten, planten en bloemen die daarin voorkomen. Zo kunnen de kinderen, onder begeleiding van de pedagogisch medewerker de stamgroep verlaten bij:

❖ Buitenspelen:

De pedagogisch medewerker gaan regelmatig met de kinderen naar buiten, in de aangrenzende tuin. Hier kunnen zij hun energie kwijt in rennen, klimmen en klauteren én de natuur ontdekken. De kinderen zullen altijd onder begeleiding van een pedagogisch medewerker naar buiten gaan, waarbij rekening gehouden wordt met het BKR. Daarnaast houden de medewerkers zich aan de werkafspraken omtrent buitenspelen, zoals deze omschreven zijn in het beleid veiligheid en gezondheid.

❖ Uitstapjes:

Ook besluiten de pedagogisch medewerkers wel eens met de kinderen naar buiten te gaan, de "echte" samenleving in, in de vorm van uitstapjes. Hierbij kan gedacht worden aan een bezoek aan de bibliotheek, kinderboerderij, speeltuin, Bospark en de supermarkt. De kinderen komen op deze manier in aanraking met de geldende normen en waarden, en observeren deze bij de mensen om zich heen. Bijvoorbeeld bij het bezoek aan de supermarkt, waarin een mevrouw "Dankuwel" of "Fijne middag", zegt na het afrekenen van haar boodschappen, of bij het lenen van een boek in de bibliotheek, waarin de kinderen uitgelegd wordt dat er een boek meegenomen mag worden, maar dat deze ook weer netjes teruggebracht dient te worden. Omdat de 3 Leeuwjes werkt met een verticale groep, wordt soms besloten om met een groepje oudere kinderen een kort uitstapje te maken, waarbij één pedagogisch medewerker mee gaat met dit groepje kinderen en de ander bij de andere (jongere kinderen die nog moeten slapen of een flesje krijgen) op de groep blijft. Wanneer één pedagogisch medewerker met een groepje kinderen naar buiten gaat, zien wij de mensen in de omgeving als de

vier ogen die met ons meekijken en ons horen. De kinderen dragen daarbij opvallende hesjes met het logo van de 3 Leeuwjes erop, waardoor de mensen in de omgeving weten van welk kinderdagverblijf wij zijn. Daarnaast wordt altijd het toegestane BKR aangehouden en houden de pedagogisch medewerkers zich aan de werkafspraken omtrent uitstapjes en het vervoeren van kinderen, zoals omschreven staat in het beleid veiligheid en gezondheid.

6. Sociale competenties

In de eerste levensjaren leren kinderen de beginselen van de sociale omgang met zichzelf en anderen, waardoor een belangrijke basis wordt gelegd op sociaal gebied. Kinderen ontwikkelen zich van een individu dat nog erg op zichzelf gericht is, tot een individu die in interactie staat met de mensen om zich heen. Jonge kinderen zijn nog erg op zichzelf gericht en moeten nog leren wat een ander wel of niet leuk vindt. Zo moeten zij nog leren te delen, samen te spelen, te helpen en te troosten, met andere woorden: rekening te houden met anderen. Naarmate kinderen oudere worden, zullen kinderen zich dan ook (onder de juiste begeleiding) steeds meer bewust raken van de gevoelens en behoeftes van anderen en kunnen hier op hun beurt steeds beter rekening mee houden.

6.1. Samen spelen

Kinderen ontwikkelen zich met name in de sociale ontwikkeling, doordat zij in contact komen met anderen door middel van samenspel. Samen spelen is leren. In een groep leren kinderen veel van elkaar, ze imiteren, corrigeren, delen, vinden vriendjes, hebben plezier en maken ruzie. Spelenderwijs leren ze elkaar waarderen en rekening houden met elkaar. De pedagogisch medewerkers van de 3 Leeuwttjes stellen de kinderen in de gelegenheid om met elkaar te spelen, waarin zij zich bewust zijn van de verschillende leeftijden en ontwikkelingsfasen van de kinderen:

- ❖ **Baby's:** Een baby speelt nog niet echt met anderen, maar geniet van het kijken naar andere kinderen en kijkt dan ook graag rond en observeert de kinderen om hem heen. Naarmate baby's ouder worden zullen zij ook verbaal de interactie op gaan zoeken met de mensen om zich heen, door het imiteren van geluiden en maken van klanken.

Hoe wij het samenspel tussen baby's stimuleren:

- **Baby's bij elkaar brengen:**
De pedagogisch medewerkers brengen de baby's bij elkaar door hen bewust naast elkaar op het kleed neer te leggen of door hen bewust tegenover elkaar te zetten. Op deze manier kunnen de kinderen naar elkaar kijken, oogcontact maken, naar elkaar lachen en brabbelen met elkaar.
- **Betrekken bij activiteiten:**
De pedagogisch medewerkers doen groepsactiviteiten met de baby's, waarin zij bijvoorbeeld gaan voelen aan water of muziek maken met rammelaars. Daarnaast worden de baby's regelmatig betrokken bij de activiteiten van de grotere kinderen en worden de oudere baby's bewust in de kinderstoel bij de tafel met de grotere kinderen gezet tijdens de eetmomenten. Op deze manier worden de baby's in de gelegenheid gesteld om contact te maken met andere kinderen en de pedagogisch medewerkers.
- ❖ **Dreumesen:** Dreumesen zijn nog niet in staat om zich te verplaatsen in anderen en de gevoelens en behoeftes van anderen. De dreumes experimenteert dan ook hoe ver hij kan gaan (grenzen opzoeken) en leren door de reacties die zij hierop krijgen vanuit de omgeving. *Zo kan een dreumes een ander kind aan zijn shirt trekken, waarna het kind begint te huilen, De betreffende dreumes vind deze reactie interessant, maar snapt nog niet dat het andere kind het vervelend vindt. Een uitleg/reactie van de pedagogisch medewerker is dan ook van belang.* Deze reacties op het gedrag van de dreumes, leren hem zo belangrijke sociale vaardigheden. Naast het uitproberen van minder positief gedrag proberen kinderen ook vaardigheden als behulpzaamheid en genegenheid uit. Omdat dreumesen nog niet in staat zijn om zich te verplaatsen in anderen, vinden zij het ook nog erg lastig om samen te spelen met anderen en speelgoed te delen. Je ziet dan ook vaak dat kinderen allereerst naast elkaar spelen, in plaats van met elkaar. Toch is dit naast elkaar spelen al een eerste stap richting het samenspel. De dreumesen observeren het spel van de kinderen om hen heen en imiteren dit, waardoor zij kennis maken en oefenen met verschillende soorten spel.

Hoe wij het samenspel tussen dreumesen stimuleren:

- **Naast elkaar laten spelen:**
De dreumesen worden in de gelegenheid gesteld om mét elkaar te spelen, maar omdat dit op deze leeftijd nog niet volledig van hen verwacht kan worden, laten de pedagogisch medewerkers de kinderen ook naast elkaar spelen. Dit is namelijk al een hele stap richting samenspel.
- **Attent maken op elkaars spel:**
Natuurlijk stimuleren de pedagogisch medewerkers de kinderen wel tot samenspel. Dit doen zij door bijvoorbeeld de naast elkaar spelende dreumesen, op elkaars spel te wijzen: *"Kijk nou eens, Teun maakt*

een hele lange rij met de dieren!", en kinderen eventueel aan te sporen om met elkaar mee te spelen: *"Zijn er nog meer dieren op de groep te vinden die in de rij kunnen aansluiten?"*.

- o **Meespelen:**

De pedagogisch medewerkers zijn hét goede voorbeeld voor de kinderen. Door zelf met de kinderen mee te spelen, laten zij de kinderen zien dat samenspelen heel goed kan én leuk is! Door met de kinderen mee te spelen, kunnen de pedagogisch medewerkers het spel eventueel nog verdiepen en verbreden, en kinderen stimuleren om mee te spelen:

Barry en Sarah spelen zijn alle knuffels aan het verzamelen. De pedagogisch medewerker ziet dit en zegt: "Oh jullie zijn alle knuffels aan het verzamelen zie ik! Zal ik jullie helpen?". De kinderen knikken. "Ahmed, we zijn de knuffels aan het verzamelen, help je mee?". "Wat gaan we nu doen met de knuffels?". Sarah legt de knuffels op de bank. "Oh ja, goed idee Sarah. We leggen de knuffels op de bank". Ahmed legt knuffels op het kleed. "Oh, maar dat is ook een fijn plekje om te slapen voor de knuffels, he Ahmed?". Barry legt ook knuffels op het kleed. "Kijk, Barry legt de knuffels ook op het kleed net als Ahmed. Nu kunnen de knuffels gezellig samen slapen".
- o **Groepsactiviteiten:**

De pedagogisch medewerkers organiseren regelmatig groepsactiviteiten zoals het voorlezen van een boek en het knutselen aan tafel. De kinderen worden zo in de gelegenheid gesteld om met elkaar in contact te komen en elkaar te observeren.
- ❖ **Peuters:** Peuters ontwikkelen een geweten en begrijpen zo al beter dat bepaalde dingen niet mogen. Daarnaast zijn zij zich al veel meer bewust van de gevolgen die bepaald gedrag kunnen hebben en denken hier van te voren over na. Toch zijn zij, met name aan het begin van de peuterleeftijd, nog niet volledig in staat om zich te verplaatsen in de gevoelens en behoeftes van anderen. Rond de 2 jaar vindt de ontwikkeling van de eigen ik plaats en beseffen kinderen dat zij een eigen persoon zijn met eigen gevoelens en behoeftes. Zij willen dan ook het liefst alles zelf doen en dat alles op hun manier gaat. Vanaf zo'n drie jaar beginnen peuters zich meer in te leven in de gevoelens en behoeftes andere mensen. Toch blijft het rekening houden met anderen nog wel lastig, waardoor begeleiding vanuit de pedagogisch medewerkers van belang is. Naarmate peuters ouder worden, zullen zij steeds meer in staat zijn om met anderen samen te spelen en speelgoed te delen. Naarmate de kinderen richting de 3 jaar gaan, zullen zij elkaar steeds meer gaan opzoeken in hun spel.

Hoe wij het samenspel tussen peuters stimuleren:

- o **Stimuleren om samen te spelen:**

Van peuters kan verwacht worden dat zij al meer mét elkaar gaan spelen in plaats van naast elkaar. De pedagogisch medewerkers stimuleren de kinderen dan ook om samen te spelen door hen op elkaars spel te wijzen en te stimuleren om elkaar te helpen/mee te spelen: *"Wat een prachtige prinses is Amira zeg, kijk eens wat een mooie jurk zij aan heeft. Maar wie is dan jouw prins Amira? Daniel, ben jij soms de prins van Amira?"*. Wanneer kinderen met hetzelfde speelgoed spelen, maar niet samen spelen (afpakken of al het speelgoed voor zichzelf houden), worden kinderen herinnerd aan de regel: *"Samen spelen, samen delen"*. Mocht samenspel tot een conflict uitlopen, dan grijpen de pedagogisch medewerkers op een begeleidende en ondersteunende wijze in. In de volgende paragraaf is terug te lezen hoe wij dat concreet doen.
- o **Meespelen:**

De pedagogisch medewerkers zijn hét goede voorbeeld voor de kinderen. Door zelf met de kinderen mee te spelen, laten zij de kinderen zien dat samenspelen heel goed kan én leuk is! Door met de kinderen mee te spelen, kunnen de pedagogisch medewerkers het spel eventueel nog verdiepen en verbreden, en kinderen stimuleren om mee te spelen.
- o **Groepsactiviteiten:**

De pedagogisch medewerkers organiseren regelmatig groepsactiviteiten zoals het voorlezen van een boek en het knutselen aan tafel. De kinderen worden zo in de gelegenheid gesteld om met elkaar in contact te komen en elkaar te observeren. De pedagogisch medewerkers praten met de kinderen tijdens de groepsactiviteiten, waarin zij vragen stellen aan de kinderen. Op deze manier worden kinderen gestimuleerd om hun ideeën en gedachten uit te spreken en ook naar de ideeën en gedachten van anderen te luisteren: *"Dat lijkt wel een monster wat jij tekent, Gina, brrrr wat spannend!"*, *Gina en de andere kinderen lachen: "Nee juf, dit is een lief monster!"*. *"Oh, een lief monster? En wat maakt het monster zo lief dan?"*.

Gina legt uit dat het alle kinderen knuffelt en kusjes geeft. Ahmed reageert hierop: "Ik heb ook zo'n lief monster onder mijn bed!", "Oh echt waar? En jij dan Fleur?". Fleur zegt dat zij een goede fee onder haar bed heeft, waar Gina weer op reageert: "Die heb ik ook! Is die van jou ook roze?".

o **Gezelschapsspellen:**

De pedagogisch medewerkers spelen gezelschapsspellen met de peuters, waarin zij oefenen met het wachten op de beurt en het zich houden aan de regels. Daarbij leren zij omgaan met eventueel verlies. De pedagogisch medewerkers spreken van te voren altijd de regels door met de kinderen en passen regels eventueel aan als de kinderen dat willen. Wanneer het spel eenmaal begonnen is, dienen de kinderen zich aan de regels te houden. In de praktijk is dan te zien dat kinderen elkaar ook op de regels gaan wijzen.

6.2. Conflicten in samenspel

Zoals hierboven al kort benoemd is, zullen kinderen ook in conflict kunnen komen met elkaar tijdens samen spel. Ze zijn immers nog niet in staat om zich volledig in te leven met andermans gevoelens en hiermee rekening te houden. Begeleiding en ondersteuning vanuit de pedagogisch medewerkers is dan op zijn plaats. Bij de 3 Leeuwjes geven wij kinderen echter allereerst de kans en de gelegenheid om conflicten zelf op te lossen, zij leren immers door te doen en te ervaren. De pedagogisch medewerkers observeren de kinderen dan ook van een afstandje en grijpen in wanneer zij zien dat het de kinderen niet lukt om het conflict onderling op te lossen. Dit doen zij door op ooghoogte van de kinderen te zitten en aan beide kinderen te vragen wat er is gebeurd. De kinderen krijgen zo beide de kans om hun verhaal met bijbehorende gedachten en gevoelens te vertellen. Wanneer kinderen het nog moeilijk vinden om hun gevoel of behoefte te benoemen in woorden, helpen de pedagogisch medewerkers hen door deze voor hen te benoemen en te vragen of het klopt wat zij zojuist hebben benoemd: *"Daar ben jij boos over, klopt dat?", "Klopt het dat jij ook graag de roze prinsessenjurk aan wilt?"*. Op deze manier leren kinderen hun eigen gevoelens en behoeftes te uiten en daarnaast ook te luisteren naar en rekening te houden met de behoeftes en gevoelens die anderen hebben. Vervolgens wordt de kinderen gevraagd te zoeken naar een oplossing: *"Hoe kunnen we dit oplossen?"*. Wanneer kinderen er zelf niet uitkomen, kunnen de pedagogisch medewerkers eventuele suggesties doen.

Murat van 2 jaar en Ferry van 2,5 jaar lezen boekjes op de bank. Murat pakt het boekje dat Ferry op zijn schoot had liggen om te lezen. Ferry zegt: "Nee, die had ik!" en pakt het boekje terug. Murat begint te huilen. De pedagogisch medewerker observeert van een afstandje en grijpt nu in door naar de kinderen toe te lopen en op ooghoogte te gaan zitten: "Murat en Ferry wat is er aan de hand?". Ferry zegt dat Murat het boekje heeft afgepakt, waarop Murat zegt dat hij ook dat boekje wilt. "Okee, dus als ik het goed begrijp had Ferry dit boekje en heeft Murat het boekje gepakt, omdat hij ook graag dat boekje wil lezen. Klopt dat?". De jongens knikken. "We hebben 1 boekje en twee kinderen die het willen lezen, hoe gaan we dit oplossen?". De kinderen zijn stil, waarop de pedagogisch medewerker een suggestie doet: "Zouden jullie het boekje samen kunnen lezen?". Murat zegt nee. "Dan kunnen jullie om de beurt het boekje lezen. Als Ferry het boekje eerst gaat lezen, want hij had hem als eerste, kun jij hem daarna lezen Murat".

Mochten kinderen met elkaar in conflict blijven, dan kan ervoor gekozen worden om de kinderen bewust eventjes uit elkaar te halen. Op deze manier kunnen zij even tot rust komen, om vervolgens weer een poging te wagen om samen te spelen. De pedagogisch medewerkers benoemen altijd wáárom zij kinderen even uit elkaar halen of één van de kinderen even apart zetten om tot rust te komen: *"Murat, jij blijft het boekje van Ferry afpakken, terwijl we hadden afgesproken dat jij hem mag lezen nadat Ferry hem gelezen heeft. Jij mag nu eventjes hier met de blokken gaan spelen"*. Na een paar minuten (nooit langer dan 3 minuten) wordt ervoor gezorgd dat het weer 'goed gemaakt' wordt met elkaar, door even te praten over wat er aan de hand was, een kus en een knuffel, zodat het duidelijk over en voorbij is. De kinderen krijgen dan de kans om weer samen te spelen.

6.3. Stimuleren positieve onderlinge interacties

De pedagogisch medewerkers van de 3 Leeuwjes stimuleren de kinderen in de sociale ontwikkeling, door hen met elkaar in contact te brengen en de positieve onderlinge interacties te stimuleren. Hierin houden zij rekening met en sluiten aan op de verschillende leeftijden en leeftijdscategorieën, zoals deze omschreven zijn in hoofdstuk 6.1. Zo worden kinderen aangemoedigd om naast samen te spelen, elkaar ook te troosten en elkaar te helpen: *"Rink, zou jij Vera willen helpen met aantrekken van haar schoenen?", "Eva is een beetje verdrietig jongens, hoe zouden wij haar weer op kunnen vrolijken?"*.

De pedagogisch medewerkers complimenteren de kinderen wanneer zij gewenst sociaal gedrag laten zien. Wanneer kinderen immers gecompimenteerd worden voor gewenst gedrag, zullen zij dit vaker laten zien. De pedagogisch medewerkers complimenteren kinderen voor sociaal gewenst gedrag door concreet het gedrag te benoemen, gevolgd

door een non-verbaal (schouderklopje, knuffel, duim omhoog) of verbaal compliment: *"Eline, wat lief dat jij Amber aait. Ze wordt er helemaal rustig van, zie je dat?"*.

De pedagogisch medewerkers letten er in het voeren van gesprekken met de kinderen, dat zij de aandacht verdelen over alle kinderen. Op deze manier worden alle kinderen betrokken en voelen zich een onderdeel van de groep. De pedagogisch medewerkers zijn, zoals eerder benoemd, hét voorbeeld voor de kinderen, wat betekent dat zij het goede voorbeeld dienen te laten zien aan de kinderen. Kinderen worden dan ook vanuit respect benaderd, met een rustige toon en oogcontact, waarbij ieder kind gezien en gehoord wordt.

7. Overdracht van waarden en normen

Naast cultuur overdracht die plaats vindt in het gezin speelt ook de groepsopvang een belangrijke rol in de overdracht van waarden en normen. Bij de 3 Leeuwttjes (een 'maatschappij' in het klein) maken kinderen kennis met de geldende waarden en normen en leren hiernaar te handelen, zodat zij later kunnen participeren en hun steentje kunnen bijdragen aan de maatschappij. Onder waarden worden opvattingen verstaan die voor een grote groep mensen belangrijk zijn en richting geven aan de omgang met elkaar. Bij de 3 Leeuwttjes vinden wij het belangrijk dat kinderen respect hebben voor elkaar, de mensen om hen heen en de natuur, materialen en dieren om hen heen. Deze waarden worden weer ondersteunt door bepaalde normen (regels). Zo gelden bij de 3 Leeuwttjes de volgende regels:

- ❖ Samen spelen samen delen
- ❖ Wij vragen het netjes als wij iets willen
- ❖ Wij ruimen het speelgoed op na het spelen
- ❖ Wij luisteren naar elkaar
- ❖ Wij wachten op onze beurt
- ❖ Wij praten met elkaar op een rustige toon
- ❖ Wij wassen onze handen voordat wij aan tafel gaan en na ieder toiletbezoek
- ❖ Wij spelen met het speelgoed
- ❖ Wij zijn lief voor dieren
- ❖ Wij kijken naar bloemen en planten

De pedagogisch medewerkers brengen de kinderen in aanraking met normen en waarden door:

- o **Goede voorbeeld geven:**
De pedagogisch medewerkers fungeren als het goede voorbeeld voor de kinderen. Kinderen observeren de pedagogisch medewerkers en imiteren op hun beurt weer de handelingen en het gedrag van de pedagogisch medewerkers, evenals het taalgebruik. De pedagogisch medewerkers zijn zich bewust van hun voorbeeldrol en handelen dan ook sociaal correct. Zo houden zij zich aan de geldende regels en benaderen kinderen, ouders, collega's, dieren, materialen en de natuur vanuit respect (op ooghoogte, actief luisteren, rustige toon, aaien, geen planten of bloemen plukken, materialen rustig neerleggen i.p.v. gooien)
- o **Corrigeren/grenzen stellen:**
Wanneer kinderen de regels overtreden worden zij allereerst herinnerd aan de positief gestelde regel. Mocht dit niet helpen dan worden kinderen gecorrigeerd door middel van de in hoofdstuk 4.4 omschreven ik-boodschap. Mocht het gaan om een conflict onderling, dan worden kinderen in de gelegenheid gesteld om hun verhaal te vertellen met bijbehorende gevoelens en behoeftes, waarna gezamenlijk naar een oplossing gezocht wordt. De kinderen worden zo gestimuleerd om gevoelens en behoeftes te uiten door middel van woorden, te luisteren naar elkaars gevoelens en behoeftes en hiermee rekening te houden in het zoeken naar een oplossing.
- o **Rituelen:**
Bij de 3 Leeuwttjes besteden wij aandacht aan de nationale feestdagen als Pasen, Sinterklaas en Kerst. Omdat er bij de 3 Leeuwttjes kinderen uit allerlei verschillende nationaliteiten worden opgevangen, proberen wij ook aandacht te besteden aan feesten en tradities die in andere landen gevierd worden. Op deze manier maken kinderen kennis met de verschillende culturen die samenleven in de maatschappij, en daarbij behorende tradities en gebruiken. Daarnaast zullen ook de seizoenen (natuur) aandacht krijgen en de verjaardagen en afscheidsmomenten van de kinderen (zoals in hoofdstuk 4.3 benoemd is).

8. Organisatie De 3 Leeuwttjes

8.1. Openingstijden

De 3 leeuwttjes is 47 weken per jaar open. De eerste twee weken van de bouwvakvakantie, de week van Hemelvaartsdag, herfstvakantie en de week tussen Kerst en Nieuwjaarsdag zijn we gesloten. Wij zijn verder van maandag tot vrijdag geopend van 07.30 uur tot 17.30 uur.

Wij zijn gesloten op:

- Nieuwjaarsdag
- Goede vrijdag
- Eerste & tweede Paasdag

- Koningsdag
- Hemelvaartsdag en dag na hemelvaart
- Eerste & tweede Pinksterdag
- Kerstavond, Eerste & tweede kerstdag

*Wij geven jaarlijks de dagen door zodat u hiermee rekening kan houden.

8.2. Stamgroep

Kinderdagverblijf de 3 leeuwjes bestaat uit 1 verticale groep, waar maximaal 10 kinderen worden opgevangen in de leeftijd van 0 tot en met 4 jaar oud, door twee vaste pedagogisch medewerkers. Wij zien het werken met een verticale groep als een groot voordeel, omdat kinderen van alle leeftijden ontzettend veel van elkaar kunnen leren. Zo kunnen de jongere kinderen observeren hoe de oudere kinderen hun eigen jas aan doen, een hoge toren bouwen met blokken of van de wc gebruik maken, wat zij op hun beurt weer kunnen imiteren (kinderen leren immers door te imiteren). De oudere kinderen kunnen op hun beurt weer het goede voorbeeld zijn voor de jongere kinderen en hen helpen bij de vaardigheden die zij zelf wel al onder de knie hebben. Daarnaast vinden de oudere kinderen het maar wat leuk om te helpen met het geven van een fles aan de baby.

8.3. Dagindeling

07.30 - 09.00	Het begin van de dag, alle kinderen die vroeg op de opvang zijn beginnen lekker met spelen. De bijzonderheden worden besproken met de ouders/verzorgers die het kind komen brengen
09.00 - 10.15	De meeste kinderen zijn binnen we gaan gezamenlijk het speelgoed opruimen en met ze alle wat drinken en fruit eten en kunnen we gezellig gaan zingen aan tafel en voeren wij kleine gesprekjes met de kinderen
10.15 - 11.30	Voor de allerkleinsten is het tijd voor hun eerste slaapje. De kindjes worden klaargemaakt voor bed. Een pedagogisch medewerkers gaat mee de slaapkamer in en zorgt ervoor dat de kinderen rustig in slaap vallen. De babyfoon wordt aangezet en er is camerabeveiliging. De dreumesen en peuters kunnen vrij spelen of deelnemen aan de geboden activiteiten
11.30 - 12.15	Om half twaalf is het tijd om een broodje te eten. Dit betekent een lekkere boterham met beleg, of voor de kleinere baby's lekker sabbelen op een korstje. Twee keer in de week eten wij iets anders als brood bijv. pannenkoeken, worstenbroodjes of een lekkere soep
12.15 - 12.45	Alle kinderen gaan even naar de wc of worden verschoond
12.45 - 15.00	Middagslaapje, de kinderen die niet meer slapen spelen binnen of hebben een gezamenlijk activiteit
15.00 - 15.30	Rond drie uur is het tijd voor een cracker/ rijstwafel en/ of een bekertje yoghurt/ vla.
15.30 - 17.30	Vrij spelen tot de kinderen opgehaald worden

Opmerking: Voor baby's geldt een andere dagindeling, deze wordt afgestemd op de behoefte van de baby en in overleg met de ouders.

Opmerking maandagen: Op maandag hebben we meestal een soort 'rustdag'. In het weekend hebben kinderen vaak een ander ritme en kunnen dan moe zijn.

8.4. Brengen en halen

Bij de 3 Leeuwjes wordt van te voren (tijdens het intakegesprek) afgesproken met de ouders wanneer zij hun kind komen brengen. Deze tijden liggen tussen de 07:30 uur en 09:00 uur. Op deze manier weten de ouders precies op welk moment zij welk kind kunnen verwachten en kunnen hiermee rekening houden met het BKR. Mochten ouders hun kind eerder of later willen brengen, dan kunnen zij dit tot de avond voor de betreffende dag doorgeven aan een van de ouders, zodat zij hier nog rekening mee kunnen houden en hierop in kunnen spelen wat de inzet van medewerkers betreft. Vanaf 15:00 uur kunnen ouders hun kind weer komen halen. Het is prettig voor de pedagogisch medewerkers en de groep als er niet van de afgesproken haal- en brengtijden afgeweken wordt, zodat zij het dagritme zoals beschreven in hoofdstuk 5.2 ongestoord kunnen volgen. De ouders kunnen verder overdag altijd

bellen om te horen hoe het met hun kind gaat. Dit is met name voor ouders van kinderen die net bij ons opgevangen worden een geruststellende gedachte.

8.5. Wennen bij de 3 Leeuwjtjes

Bij de 3 leeuwjtjes geven wij kinderen én ouders de ruimte om te wennen aan de groep, de kinderen en de pedagogisch medewerkers. Mede afhankelijk van het kind kan het hierin gaan om 1 of meerdere keren wennen, waarin wij het onderstaande wenschema aanhouden:

Wendag 1:	1 uurtje wennen + ouder intake: Allereerst zal er een intakegesprek met de ouder plaatsvinden tussen de pedagogisch medewerker (bij voorkeur de mentor van het kind) en de ouder. Hierin wordt gesproken over de gewoontes, karaktereigenschappen, behoeftes en eventuele allergieën van het kind, zodat hier vanaf dag 1 rekening mee gehouden kan worden. Daarnaast zal de pedagogisch medewerker wat vertellen over de gang van zaken en de manier van werken bij de 3 Leeuwjtjes. Na het intakegesprek mogen kind én ouder een uurtje op de groep spelen, zodat zij alvast een eerste indruk krijgen van de 3 Leeuwjtjes met haar groep, speelgoed, dagritme, rituelen, kinderen en pedagogisch medewerkers.
Wendag 2:	3 uren wennen: De tweede wendag komen kinderen zonder ouders wennen op het kinderdagverblijf, waarbij de duur van het wennen wordt verlengd naar 3 uur. Ouders mogen altijd bellen om te vragen hoe het met het kind gaat en de pedagogisch medewerkers vragen ouders om bereikbaar te blijven. Mocht een kind het erg moeilijk hebben of het juist ontzettend goed doen, dan kan met de ouders overlegd worden om het kind eventueel op te halen of juist wat langer te laten blijven.
Wendag 3:	5 uren wennen

Wij zullen een evenredige verdeling maken, zodat het kindje en de ouders alle gedeeltes van de dag kunnen ervaren.

8.6. Beroepskracht-Kind ratio

De Pedagogisch medewerker-Kind-Ratio betreft de verhouding tussen het aantal PM-ers dat ten minste ingezet moet worden bij een bepaald aantal gelijktijdig aanwezige kinderen in een bepaalde leeftijdsgroep. Deze ratio is vastgelegd in de Regeling kwaliteit kinderopvang en peuterspeelzalen.

Voor het bepalen van de PKR maken wij altijd gebruik van de online rekentool (<http://1ratio.nl>).

Aan de hand hiervan wordt een dienstrooster opgesteld, zodat er altijd voldoende pedagogisch medewerker op de groep aanwezig zijn.

Groep:	Maximum aantal kinderen	Aantal beroepskrachten
De 3 Leeuwjtjes	10	2

8.7. Medewerkers

De medewerkers van De 3 leeuwjtjes zijn tevens ook de houders van de kinderopvang. Hierdoor blijft de organisatie kleinschalig en hebben ouders en kind twee vaste gezichten en aanspreekpunten. Beide houders zijn in het bezit van een geldig diploma en hebben een EHBO-certificaat. Daarnaast blijft De 3 Leeuwjtjes zich verder ontwikkelen om zo de kwaliteit hoog te houden en professionele opvang aan te bieden naar kinderen en ouders. De houders hebben beide een geldig VOG en staan ingeschreven in het Personenregister Kinderopvang, Gekoppeld aan de 3 Leeuwjtjes.

8.8. Vrijwilliger en stagiaires

Vrijwilliger:

De 3 Leeuwjtjes heeft een vrijwilliger die elke week een paar uurtjes langs komt. Dit gebeurt op een dag wanneer de meeste kinderen aanwezig zijn, zodat de kinderen de vrijwilliger als vaste gezicht gaan zien. De vrijwilliger helpt de houders met een activiteit met kinderen of schoonmaak werkzaamheden. De vrijwilliger komt wekelijks langs omdat zij onze eerste achterwacht is en helpt met noodsituaties, vakanties en ons vier ogen beleid. De vrijwilliger is in het bezit van een geldige VOG en gekoppeld in het Personenregister aan de 3 Leeuwjtjes

Stagiaires:

Bij de 3 Leeuwjtjes bieden wij studenten de mogelijkheid om zich te ontwikkelen tot pedagogisch medewerker met de daarbij behorende competenties.

De taken die een stagiaire kan uitvoeren:

Alle leerjaren

- Pedagogisch medewerker ondersteunen tijdens activiteiten
- Activiteit aanbieden met ondersteuning van de pedagogisch medewerker
- Begeleiden van ontwikkeling
- Observeren van kinderen (in samenwerking met de mentor van het kind)
- Begeleiden tijdens eet en drink momenten
- Uitvoeren van huishoudelijke taken
- Begeleiden van kinderen tijdens vrij spel momenten

Laatste leerjaar

Indien de stagiaire in het laatste leerjaar zit en indien zij boven de 18 jaar is mag zij onderstaande extra werkzaamheden uitvoeren

- Aanbieden van een activiteit
- Deelnemen aan oudergesprekken
- Overdracht aan ouder geven aan het einde van de dag

De taken van de stagiaires verschillen per "soort" stagiaire, leerjaar en opleiding. Zo worden er twee soorten stagiaires onderscheiden:

- **BBL-stagiaires:** Een BBL stagiaire volgt een werken-en leren opleiding. Bij deze vorm van opleiding mag de stagiaire worden ingezet als een formatieve pedagogisch medewerker. Afhankelijk van de fase van haar opleiding, toets uitslagen en beoordeling van de praktijkbegeleider, is deze inzetbaarheid van 0 tot 100%. De BBL-student heeft een arbeidscontract bij kinderopvang Naam organisatie. BBL studenten van de BSO hebben een arbeidscontract van minimaal 12 uur en studenten van het kinderdagverblijf van minimaal 20 uur. Indien een BBL-stagiaire formatief wordt ingezet zal er ten alle tijden een inzetbaarheid verslag worden opgesteld waarin is beschreven voor hoeveel procent de stagiaire formatief ingezet kan worden alsmede de reden van deze conclusie.
- **Bol- stagiaires:** Naast BBL-studenten kunnen er tevens BOL-studenten stagelopen bij Naam organisatie. Zij volgen een beroeps opleidende leerweg, waarbij zij stagelopen. Deze stagiaires staan boventallig ingezet, dit betekent dat zij niet de eindverantwoordelijke zijn voor de welzijn van de kinderen. Onder bepaalde omstandigheden kan besloten worden een BOL-student formatief in te zetten. Dit gebeurt alleen als de BOL-student capabel genoeg is om als volwaardige pedagogisch medewerker ingezet te worden. Mocht er worden besloten om een BOL-student als formatieve pedagogisch medewerker in te zetten dan wordt er ten alle tijden een inzetbaarheid verslag opgesteld. Daarnaast mag een BOL-stagiaire alleen worden ingezet onder de volgende voorwaarde:
  - o Een bol student mag allen ingezet worden tijdens ziekte van een pedagogisch medewerkers of tijdens schoolvakanties van de student.
  - o De bol student mag nooit alleen op de groep staan behalve tijdens pauzes
  - o De bol student mag niet worden ingezet tijdens het eerste leerjaar
  - o De bol student kan allen worden ingezet op de eigen stage locatie (KDV of BSO)

Bij kinderopvang de 3 Leeuwjtjes houden wij ons aan onderstaand richtlijnen zoals vastgesteld in het cao-kinderopvang:

Inzetbaarheid en salariering studenten mbo en HBO Opleidingsfase	Formatieve inzetbaarheid	Wijze van vaststelling opleidingsfase	Wijze van vaststelling formatieve inzetbaarheid
--	--------------------------	---------------------------------------	---

Fase 1: overeenkomstig eerste leerjaar SPW-3/ SPW-4	Oplopend van 0 naar 100%	* Conform de leerjaren en voortgang in geval van een normatieve opleidingsduur van 3 jaar; * In geval van een andere opleidingsduur worden de fase en ingangdatum ervan bepaald op basis van informatie van de opleiding.	De werkgever stelt de formatieve inzetbaarheid in fase 1 en fase 2 vast op basis van informatie van de opleidings- en praktijkbegeleider en legt deze schriftelijk vast.
Fase 2: overeenkomstig tweede leerjaar SPW-3/ SPW-4			
Fase 3: overeenkomstig derde leerjaar SPW-3/ SPW-4	100%		
Fase 4: Diploma SPW-3 of Vierde jaar SPW-4	100%	Nvt	Nvt

De Stagiaire wordt begeleid door de houder. Voordat de stagiaire op de groep stage loopt hebben de stagiaire en houder een kennismakingsgesprek. Tijdens het kennismaking gesprek bespreken we de volgende punten: verwachtingen, aantal uur, welke dagen beschikbaar, en na afloop wordt een rondleiding gegeven. Wij vinden het vooral belangrijk dat we gemotiveerde stagiaires hebben, die passen in onze organisatie en een klik hebben met de groep. Nadat we voor de stagiaire hebben gekozen, vindt er een tweede gesprek plaats waarbij de houder samen met de stagiaire het leerplan opstelt, dit is belangrijk voor het leerproces van de stagiair.

Stagiaires voeren allerlei opdrachten uit met de kinderen, zowel individueel als in groepsverband. In eerste instantie gaat dit onder begeleiding en visie van de werkbegeleider, later ook zelfstandig. Deze opdrachten kunnen variëren van het doen van verzorgende/begeleidende activiteiten tot rapporteren en observaties. Bij observaties vraagt de stagiaire wel toestemming aan de ouders.

Maandelijks vindt er een begeleidingsgesprek plaats tussen de houder en de stagiaire. In dit gesprek wordt over het functioneren van de stagiaires gesproken, waar de stagiaire nog in kan groeien, alsmede waar de stagiaire zelf nog in wilt groeien. Daarnaast wordt besproken welke opdrachten de stagiaire nog dient te maken. Indien de stagiaire goed presteert, kan ervoor worden gekozen om over te gaan op een begeleidingsgesprek eens in de twee maanden. Periodiek (afhankelijk van de opleidingsinstelling) is er een gesprek tussen de houder, stagebegeleider en de leerkracht van school omtrent de ontwikkeling van de stagiaire. Naast de begeleidingsgesprekken wordt de stagiaire dagelijks begeleid door de houder en/ of pedagogisch medewerker op de groep.

Af en toe hebben wij een snuffelstagiaire bij ons rondlopen. Een snuffelstagiaire is een leerling van het VMBO die een korte periode meedraait bij verschillende bedrijven om zich te oriënteren op de arbeidsmarkt. Deze stagiaire wordt altijd boventallig ingedeeld en voert alleen verzorgende handelingen uit onder begeleiding.

8.9. Externe ondersteuning Medewerkers

Sociale kaart:

Mocht er ondersteuning nodig zijn voor de medewerkers/houders, dan kunnen zij aan de hand van de sociale kaart ondersteuning krijgen van professionals. Denk hierbij bijvoorbeeld aan advies over opvoeden bij een opvoedpoli of advies over voeding voor een baby bij het consultatiebureau.

Pedagogisch beleidsmedewerker:

De 3 Leeuwttjes acht het van groot belang dat er sprake is van een goede pedagogisch kwaliteit binnen de kinderopvang en werkt om deze reden met een pedagogisch coach, die verantwoordelijk is voor de begeleiding van de pedagogisch medewerkers.

Om de pedagogische kwaliteit bij de 3 Leeuwttjes te kunnen waarborgen, bezoekt de pedagogisch coach om de drie maanden de groep. De pedagogisch coach kijkt mee op verschillende fronten van de pedagogisch kwaliteit. Zo wordt er aandacht besteedt aan het pedagogisch beleidsplan en het implementeren hiervan, het in kaart brengen en monitoren van het pedagogisch handelen door middel van (video)observaties en POP gesprekken, en het aanbieden van workshops die aansluiten op de inzichten uit de observaties. Daarnaast is er aandacht voor de zorg- en opvoedvragen die onder de pedagogisch medewerkers spelen binnen een intervisiebijeenkomst en wordt de kwaliteit van de leefomgeving en de mate van ontwikkelingsstimulering in kaart gebracht.

8.10. Babyspecialist

De medewerkers van De 3 Leeuwttjes zijn in het bezit van een geldig certificaat Babyspecialist die goedgekeurd is door de Wet IKK. Door deze behaalde certificaat hebben de medewerkers meer/ betere handvatten voor het onderzoeken, begeleiden en inspelen op de behoeftes van baby's.

8.11. Nederlandse taal

Bij de 3 Leeuwttjes wordt er Nederlands gesproken met zowel de kinderen als de ouders. Beide ouders/pedagogisch medewerkers voldoen aan de Nederlandse taaleis 3F.

8.12. Berekening uren

Als er een overeenkomst wordt afgesloten met de ouder(s) dan wordt er een berekening gemaakt van het aantal opvanguren dat per week wordt afgenomen. Hiervan krijgen de ouders dan maandelijks een factuur. Als er in overleg meer uren afgenomen worden, krijgen de ouders een aparte afrekening. Tussentijdse aanpassing van uren, meer of minder, kan in overleg door middel van het invullen van een formulier extra opvang dag of ruildag. Mochten ouders hun contract willen opzeggen dan geldt er bij de 3 Leeuwttjes een opzegtermijn van één maand.

8.13. Plaatsingsbeleid

Ieder kind is welkom bij De 3 Leeuwttjes. Enkel als de begeleiding veel zwaarder is vanwege bijvoorbeeld een handicap, kunnen wij tot de conclusie komen dat Kinderopvang De 3 Leeuwttjes niet de juiste plaats is voor het kind. Wij zijn van mening dat kinderen dan namelijk meer of andere zorg nodig hebben dan wij bij de 3 Leeuwttjes kunnen bieden.

8.14. Dag ruilen of Extra dag inkopen

Ouders kunnen een dag ruilen, wanneer deze valt in dezelfde week. Als de ouder bijvoorbeeld de maandag afneemt in plaats daarvan een keer de vrijdag wil gebruiken, dan kan dit mits de groepsgrootte dit toelaat. Wanneer een ouder bijvoorbeeld dinsdag afneemt en in plaats van deze dinsdag de vrijdag van de week erop wil gebruiken, dan kan dit alleen als hiervoor betaald wordt. Kosteloos ruilen kan dan niet. Wanneer een ouder extra dag wilt aanschaffen, dan kan dit ook alleen als de groepsgrootte dit toelaat. Het door de ouder vroegtijdig aangeven (minimaal 1,5 week van te voren) van het afnemen van een extra (ruil)dag vergroot de kans op slagen. Ouders kunnen ruil- en extra dagen mondeling aanvragen bij één van de ouders.

8.14. Het voedingsbeleid

Het voedingsbeleid van De 3 Leeuwttjes is gebaseerd op de richtlijnen van het Voedingscentrum en de voor ieder wel bekende schijf van 5. Er wordt minimaal gebruik gemaakt van toegevoegde suikers om zodoende de ouders/verzorgers de keuze te laten hun kind(eren) te wennen aan suikers. Tevens wordt er aandacht besteed aan het gebruik van goede vetten en wordt er minimaal gebruik gemaakt van kleurstoffen en zout. Daarnaast vinden wij het van belang dat een kind zo vers mogelijk eet, wij bieden daarom ook geen baby potjes of andere kant en klare maaltijden aan. Voor de ontwikkeling hebben kinderen gezonde voeding nodig. Dat betekent dat zij alle voedingsstoffen moeten binnen krijgen die het lichaam dagelijks nodig heeft.

Naast een verantwoorde voeding draagt Kinderopvang De 3 Leeuwttjes zorg voor een evenwichtig klimaat waarin de verschillende maaltijden worden aangeboden. Voeding is meer dan alleen eten en drinken. De momenten waarop de maaltijden worden aangeboden dragen bij aan de verwezenlijking van de doelstelling van het pedagogisch beleid dat Kinderopvang De 3 Leeuwttjes wilt uitstralen, namelijk: structuur en veiligheid, geborgenheid en zelfstandigheid. De wijze waarop maaltijden worden aangeboden, de voorbeeldfunctie van de pedagogisch medewerkers, het stimuleren

van sociale omgang, het aanleren van tafelmanieren etc. dragen expliciet bij tot ontwikkelingskansen die de kinderen bij De 3 Leeuwttjes krijgen.

8.15. Knuffels, spenen en reservekleding

Tijdens de opvang bij De 3 Leeuwttjes maken we gebruik van een groene zak voor ieder kind. In deze zak worden de persoonlijke spullen van het kind bewaard. De groene zak is gelabeld met een foto en de naam van ieder kind. Denk hierbij aan knuffel, reservekleding en eventueel persoonlijke verzorgingsproducten. Een knuffel kan bij het afscheid nemen een grote steun zijn. Ook een speen is voor veel kinderen een kostbaar bezit. Het zuigen op een speen werkt rustgevend en kalmerend. Een knuffel en/of speen kan bij het slapen een hulpmiddel zijn en bij verdriet troost bieden. De spenen bewaren we in een apartje bakje en word regelmatig gecontroleerd op conditie, daarnaast wordt de speen wekelijks uitgekookt.

8.16. Dieren

We vinden het binnen Kinderopvang De 3 Leeuwttjes belangrijk en leuk om kinderen kennis te laten maken met verschillende dieren, op deze manier leren zij respectvol om gaan met dieren. We zullen dit veelal doen door middel van speelgoed. Daarnaast heeft de houder van het kinderdagverblijf een hondje die af en toe aanwezig kan zijn. De eigenaar draagt er zorg voor dat de kinderen nooit alleen achter blijven met de hond en dat de hond altijd onder toezicht is. In de gegevens map zijn de kopieën aanwezig van het dierpaspoort, waardoor te zien is dat het dier gevaccineerd is. Daarnaast mogen de kinderen gezellig mee wandelen als de hond wordt uitgelaten, hiervoor word akkoord gegeven via het inschrijfformulier. Daarnaast gaat De 3 leeuwttjes ook regelmatig naar het bos om eendjes te voeren en een dagje te kijken bij de kinderboerderij.

8.17. Ziekte

Als een kind ziek is, kan er overlegd worden of het kind bij De 3 Leeuwttjes opgevangen kan worden of niet. Een besmettelijke ziekte zoals bijvoorbeeld diarree, dient in ieder geval gemeld te worden. Wordt een kind in de loop van de dag ziek dan nemen we contact op met de ouders om te overleggen. Wordt het kind ziek aan het einde van de dag, dan wachten we tot de ouder er is en melden het dan. In geval van een calamiteit nemen we ook contact op met de ouders. Als er snelheid van handelen noodzakelijk is zullen we zelf contact opnemen met een huisarts. Bij De 3 leeuwttjes is een protocol toediening medicijnen aanwezig.

9. Ouders

9.1. Aanmelden

Ouders kunnen telefonisch contact opnemen of binnenlopen tijdens de openingstijden om informatie te vragen. Daarnaast kunnen ouders veel informatie vinden op de website: www.de3leeuwjtjes.nl en altijd mailen op info@de3leeuwjtjes.nl als dat beter uitkomt.

Na een kennismaking volgt een intakegesprek. In dit gesprek worden afspraken gemaakt over bijv. de tijden waarop het kind gebracht en gehaald wordt. Ook wordt er een wenperiode besproken. Om het voor een kind zo gemakkelijk mogelijk te laten verlopen is het fijn dat een kind eerst een paar uur komt wennen. Voor een baby vinden wij het goed dat ze eraan wennen dat een ander ze vasthoudt en de fles geeft. Door een wenperiode weet een kind dat het weer wordt opgehaald, het kind weet dat de ouder terugkomt en dat het ondertussen leuk kan spelen!

9.2. Mentorschap

Een vertrouwde relatie met ouders is op de eerste plaats van belang. Het eerste gevoel van veiligheid voor het kind ontstaat bij het vertrouwen wat de ouder uitstraalt. Daarom hechten wij veel waarde aan vriendelijk contact en een goede overdracht naar de ouders toe. Ieder kind krijgt een mentor; een pedagogisch medewerker die als eerste contactpersoon optreedt, de observaties van het kind uitvoert en uitschrijft, en alle formele gesprekken met ouders voert. Doordat De 3 Leeuwjtjes kleinschalig is met een kleine groep kinderen en twee vaste gezichten, kan een vertrouwensrelatie met ouders worden opgebouwd en ontstaat er geborgenheid en veiligheid voor het kind. Kinderen bouwen zelf een vertrouwde relatie op met de vaste pedagogisch medewerkers als vervangend hechtingsfiguur.

Verder verstaan wij onder mentorschap: één verzorger tijdens de één op één momenten zoals verschonen, voeden en het naar bed brengen. Wij proberen er ook voor te zorgen dat u zoveel mogelijk tijdens de overdrachten contact heeft met de mentor van uw kind. De mentor wordt schriftelijk aangewezen tijdens de inschrijving op het inschrijfformulier, hierdoor weet de ouder wie de mentor is van zijn/haar kind. De mentor staat ook aangewezen op het informatiebord bij de kapstok.

9.3. Ouderbeleid

Informatie-uitwisseling is erg belangrijk bij De 3 Leeuwjtjes! Bij het brengen en halen van de kinderen is er even tijd om informatie over bijvoorbeeld slapen en eten, door te geven. Als de kinderen gehaald worden proberen we iets te vertellen over wat een kind die dag heeft meegemaakt. Voor baby's tot 1 jaar werken we met een schrift. Hierin schrijven we een dag verslagje en de slaap- en voedingstijden. Ook kunnen ouders hierin informatie van thuis schrijven, bijvoorbeeld wanneer de eerste fles is gegeven.

9.4. Observaties

Het welbevinden en de ontwikkeling van het kind wordt gevolgd door het regelmatig, min of meer dagelijks, te observeren. Er wordt gelet op het welbevinden van het kind, de emotionele en sociale ontwikkeling, de lichamelijke ontwikkeling en de taalontwikkeling. Ten minste twee keer per jaar worden de kinderen uitgebreid geobserveerd en wordt daar verslag van gemaakt.

9.5. Het volgen van de ontwikkeling

De meeste kinderen ontwikkelen zich als het ware vanzelf. Als ze zich veilig voelen, positieve relaties hebben met anderen, kunnen spelen, goede voeding krijgen, en gezond zijn dan gaat het meestal vanzelf. Het kan soms ook voorkomen dat de ontwikkeling op een of meer gebieden stagneert en de pedagogisch medewerker afvraagt of er ook meer gestimuleerd moet worden. Dat betekent dat het belangrijk is de ontwikkeling van kinderen goed te volgen. Vanuit ons dagverblijf zien we het als een vorm van professionaliteit om de ontwikkeling van uw kind goed te volgen. Dat betekent dat we gebruik maken van een kindvolgsysteem. Dat is het Pravoo- kindvolgsysteem voor 0-4-jarigen. Voor meer informatie over dit kind volgsysteem zie de volgende link: www.kindvolgsysteemvannultotvier.nl

9.6. Het gebruik van het kind- volgsysteem

Wij observeren twee keer per jaar (in januari en juni) met Pravoo, een digitaal kind volgsysteem voor kinderen in de leeftijd van 0-4 jaar oud. Het systeem bevat drie onderdelen:

- A. Voor kinderen in de leeftijden 0-2,5 jaar
- B. Voor kinderen in de leeftijden 2,6-4 jaar
- C. VE doelen voor rekenen en taal voor kinderen in de leeftijd van 2,6-4 jaar

Vanuit dit volgsysteem maken wij gebruik van twee aparte observatielijst voor kinderen van 0 tot 2,5 jaar en 2,6 tot vier jaar. Het gaat dan o.a. om aspecten als:

- De mate waarin het kind gericht en actief is
- Het welbevinden van het kind
- Het spelgedrag
- Het eten en drinken
- De redzaamheid
- De taalontwikkeling
- Het bewegen
- Het contact met anderen (groepsgenoten, medewerkers)

Met deze observatielijsten wordt de ontwikkeling van het individuele kind gevolgd.

We kijken dan hoe het kind op dit moment functioneert, maar we vergelijken dat ook met de vorige keer. Op die manier krijgen we niet alleen zicht op het ontwikkelingsniveau van het kind, maar krijgen we ook inzicht in het ontwikkelingsverloop van het kind.

Met behulp van deze gegevens kunnen we zien of er vertragingen in de ontwikkeling optreden.

Nu is het zo dat kinderen zich allemaal op een eigen manier en tempo ontwikkelen. Toch kan er een moment ontstaan dat we denken dat uw kind bij ons onvoldoende heeft aan de verzorgingsgerichte benadering. We zullen dan kiezen voor stimuleren en speciaal begeleiden. Dan spreken we van een ontwikkelingsgerichte benadering.

Voor de leeftijdsgroep van 0 tot 2;5 jaar zijn we met het stimuleren van de ontwikkeling nog heel voorzichtig. In die periode kunnen ogenschijnlijke achterstanden zich nog makkelijk vanzelf herstellen. Na tweeënehalf jaar zijn we meer gericht op het stimuleren van de ontwikkeling, als dat nodig is.

Het volgsysteem dat wij hanteren laat ons twee keer per jaar het ontwikkelingsverloop checken, maar het biedt ook de mogelijkheid om dingen die we tussendoor vaststellen te noteren. Alle gegevens van een kind bij elkaar vormen het digitale persoonlijk ontwikkelingsboekje.

9.7. Het contact hierover met u als ouders

Het spreekt vanzelf dat we ouders op de hoogte houden van onze bevindingen t.a.v. het ontwikkelingsverloop van het kind. Dit doet de mentor van het betreffende kind in de vorm van 10-minuten-gesprekken die in oktober plaatsvinden, waarvoor de ouder wordt uitgenodigd. De mentor zal de ouder dan vertellen over de bevindingen die uit de observaties zijn gekomen aan de hand van de observatielijsten en ouders krijgen de ruimte om hier op te reageren of hun mening te geven. Soms gedragen kinderen zich thuis namelijk nog weer anders dan op het dagverblijf. De ouders krijgen tot slot de besproken observatielijsten mee naar huis, zodat zij deze nog rustig na kunnen lezen. Wanneer de pedagogisch medewerkers weten dat er bepaalde opvoedvragen spelen bij ouders, kunnen zij gebruik maken van de verschillende adviesformulieren die beschikbaar zijn in Pravoo.

In het kader van de duurzaamheid zullen we zoveel mogelijk het tussentijds printen van de formulieren van het systeem beperken.

Als uw kind het dagverblijf verlaat, zullen we met u overleggen hoe we het persoonlijk ontwikkelingsboekje aan u overdragen in pdf-bestand of uitgeprint.

9.8. De hulpverlening

Het kind volgsysteem dat wij hanteren biedt ook voorstellen voor extra/speciale begeleiding van de ontwikkeling van kinderen. Wij hebben zo binnen het kind volgsysteem de mogelijkheid een begeleidingsplan samen te stellen. Als we daarvoor kiezen dan zullen wij dat in overleg en samenwerking doen met de ouders en zo gezamenlijk de ontwikkeling van het kind stimuleren.

9.9. De overdracht van de gegevens naar de basisschool

Tijdens het Eindgesprek 4 jaar, wordt het ontwikkelingsboekje en de laatste observatielijsten met de ouders doorgenomen. Daarnaast komt de overdracht aan de basisschool aan de orde. Het is voor de basisscholen van belang om -voordat uw kind 4 jaar wordt- informatie te hebben over de ontwikkeling, zodat school hier rekening mee kan houden met het samenstellen van de groepen, en de inzet van eventuele extra begeleiding. Ook kan het voor de leerkrachten van de basisscholen van belang zijn om extra informatie te hebben over een bepaalde pedagogische aanpak die goed werkt bij uw kind, en om informatie te hebben over de gezondheid en het welbevinden van uw kind.

Over de informatieoverdracht over de kinderen.

- Het gaat om informatie over:
- De ontwikkeling van de kinderen,
- Het gedrag/ afstemmen van de pedagogische aanpak,
- De gezondheid,
- Het welbevinden van de kinderen

We maken hierbij onderscheid tussen een “koude” overdracht (d.m.v. doorsturen van formulieren naar de basisschool) bij kinderen waar we geen of weinig zorgen om hebben en een “warme” overdracht (d.m.v. mondelinge gesprekken met ouders en de basisschool) bij kinderen waarbij we zorgen hebben over de ontwikkeling en/ of gedrag, en die baat kunnen hebben bij extra begeleiding.

Wij verstrekken deze informatie alleen aan de basisschool als u hier nadrukkelijk schriftelijk toestemming voor geeft tijdens het Eindgesprek 4 jaar.

9.10. Bijzonderheden m.b.t. de ontwikkeling

Indien wij ons zorgen maken over een kind wordt het onderstaande stappenplan doorlopen:

1. Opvallend gedrag signaleren;

Het kan gebeuren dat een kind zich binnen een groep onderscheidt door zijn opvallend gedrag of bijzonderheden in de ontwikkeling. Het is de taak van de pedagogisch medewerker de signalen die het kind afgeeft op te merken. Zij dient vervolgens deze signalen in kaart te brengen en deze te bespreken met collega's. Indien de collega samen constateren dat het gaat om een zorgelijke situatie zal er een kort gesprek met ouders plaatsvinden. Daarbij wordt er gekeken of er een situatie is ontstaan waardoor het gedrag en/ of ontwikkeling kan worden verklaart. Soms kan het zijn dat er een verandering in gedrag of ontwikkeling een gevolg van een verandering in de omgeving van het kind is. Wanneer dit het geval is zal de pedagogisch medewerker het gedrag of de bijzonderheden in de ontwikkeling monitoren, mocht er geen verklaring zijn dan zal de pedagogisch medewerkers verder gaan met de stappen in dit stappenplan. Indien nodig wordt hierbij toestemming gevraagd om ook de school te benaderen voor een persoonlijk gesprek

2. Indien Zorgen omtrent gedrag blijven;

Wellicht is er geen aanleiding en blijven er zorgen bestaan over het gedrag of de ontwikkeling van het kind. De pedagogisch medewerker kan besluiten het kind te observeren.

Binnen De 3 Leeuwttjes kan er gebruik worden gemaakt van twee observatiemethodes. De eerste methode is een ongestructureerde observaties. Waarin objectief het gedrag en signalen worden beschreven, deze methode brengt met name zorgen rondom het gedrag van een kind goed in beeld. Ten tweede zijn er observatielijsten van Pravoov waarvan gebruik wordt gemaakt. Deze observatielijst brengt met name de ontwikkeling en welbevinden van het kind goed in beeld.

Na de observaties zal er een oudergesprek plaatsvinden. Samen met de ouders bespreken wij het gedrag en/of ontwikkeling van het kind aan de hand van de observatie en het eventuele gesprek met school die hebben plaatsgevonden.

3. Raadplegen van externe organisaties;

Na de observatie kan veel duidelijk zijn geworden, daarnaast kan de pedagogisch medewerker een hoop nieuwe signalen hebben gezien. De pedagogisch medewerker kan ervoor kiezen om een externe organisatie te raadplegen, uiteraard gebeurt dit anoniem in deze fase. Dit kunnen organisaties zijn zoals, kind en gezin, het consultatiebureau, kabouterhuis etc. Binnen dit gesprek probeert de pedagogisch medewerker meer handvaten te krijgen en vraagt

eventueel advies hoe dit bespreekbaar te maken. Er kan hierna worden gekozen om nog meer observaties te doen of wederom een gesprek met de ouders aan te vragen.

4. Opstellen plan van aanpak en oudergesprek;

In het oudergesprek worden zorgen omtrent het kind geuit. In het oudergesprek wordt in overleg met ouders een plan van aanpak opgesteld. Het plan van aanpak wordt in de praktijk verwezenlijkt door extra stimulatie te geven daar waar nodig. Soms zijn de zorgen omtrent de ontwikkeling en/of gedrag groot en kan De 3 Leeuwttjes besluiten om professionele ondersteuning te zoeken.

De 3 Leeuwttjes kan een professional op locatie uitnodigen om te observeren. Daarnaast kan De 3 Leeuwttjes ouders aanraden om professionele hulp te zoeken. U kunt hierbij denken aan logopediste, fysiotherapeut, ouder kind centrum etc. Uiteraard gebeuren deze stappen altijd in overleg met de ouder.

Voor de juiste doorverwijzing wordt gebruik gemaakt van de sociale kaart. Na het doorverwijzen blijft De 3 Leeuwttjes monitoren of het kind en de ouders de juiste hulp krijgen. Daarbij ondersteunen zij daar waar nodig en mogelijk is.

Uiteraard is bijscholing omtrent het onderwerp opvallende ontwikkeling ook van belang. Om deze reden komt dit onderwerp minstens één keer per jaar aanbod. Dit kan in de vorm van een studiedag, een cursus, een vergadering of een workshop op locatie. De bijscholing kan zowel door externe organisatie worden geboden als intern medewerkers. Met de bijscholing krijgen de medewerkers de kans om de kennis te vergroten en op te frissen. Tevens blijven pedagogisch medewerkers actief bezig met de ontwikkelingspedagogiek van het kind waardoor zij beter en adequater kunnen reageren op signalen van kinderen. Er wordt voor elk jaar een jaarplanning opgesteld waarbij er wordt gekozen welke opleidingen, cursussen en of workshops de pedagogisch medewerkers het betreffende jaar zullen volgen. Op locatie is meer informatie aanwezig over de scholingsjaarplanning.

9.11. Oudercommissie / ouderraadpleging

Kinderdagverblijf De 3 Leeuwttjes hecht veel belang aan de mening van ouders en wil graag een ouders die actief meedenkt over het dagelijks beleid. Daarnaast is het volgens de Wet Kinderopvang voor ieder kinderdagverblijf verplicht een oudercommissie te hebben. Op sommige locaties waar het samenstellen van een oudercommissie door te weinig leden niet tot stand komt kan er gebruik worden gemaakt van een alternatieve vorm van ouderraadpleging. Dit is alleen mogelijk op locaties met minder dan 50 kindplaatsen. De 3 Leeuwttjes heeft – en houdt zich hier ook aan – een inspanningsverplichting om er ook op die locaties voor te zorgen dat ook daar een volwaardige locatie OC actief is. Op De 3 Leeuwttjes is er sprake van ouderraadpleging hierbij worden de ouders minimaal één keer per jaar uitgenodigd voor een ouderraadpleging ouderavond waarbij belangrijke zaken worden besproken met de aanwezige ouders. Daarnaast stelt De 3 Leeuwttjes door middel van mail alle ouders op de hoogte van veranderingen in bijvoorbeeld het beleid. Ouders kunnen hierbij advies en feedback geven op de mail. Op deze wijze hebben ouders alsnog zeggenschap over belangrijke zaken binnen de locatie.

Uiteraard willen wij er graag naar toe werken dat De 3 Leeuwttjes een eigen oudercommissie heeft. Om deze reden blijven wij bij nieuwe inschrijvingen ouders actief vragen om deel te nemen aan de oudercommissie.

De oudercommissie en/ of ouderraadpleging heeft op een aantal onderdelen van het beleid adviesrecht; - Uitvoering kwaliteitsbeleid (bijvoorbeeld met betrekking tot aantal kinderen per leidster, groepsgrootte, opleidingseisen)

- Pedagogisch beleidsplan
- Voedingsaangelegenheden
- Algemeen beleid op gebied van voeding
- Risico inventarisatie, veiligheid en gezondheid
- Openingstijden
- Beleid met betrekking tot spel- en ontwikkelingsactiviteiten
- Klachtenregeling
- Prijswijzigingen

9.12. Klachten

In het kader van de wet kinderopvang is er een interne klachtenregeling opgesteld voor kinderopvang de 3 Leeuwttjes. Ondanks de goede zorgen en de hoge kwaliteit die de 3 Leeuwttjes nastreeft kan er in de samenwerking tussen ouders, kinderen en pedagogisch medewerkers een klacht ontstaan. De 3 Leeuwttjes neemt klachten serieus en ziet de klacht als een moment om van te leren en te groeien. Om op deze wijze de kwaliteit van de kinderopvang nog verder te verhogen.

De 3 Leeuwttjes onderscheidt twee soorten officiële klachtenregelingen:

- **Interne klachtenregeling:** Bij voorkeur maken ouders/ verzorgers een klacht eerst bespreekbaar bij de directe betrokkenen. Mocht dit niet leiden tot een bevredigende oplossing dan kan er een officiële klacht worden ingediend. Deze officiële klacht dient schriftelijk kenbaar gemaakt te worden bij de leidinggevende. De leidinggevende zal de klacht in behandeling nemen, mocht de klacht een vermoeden van kindermishandeling betreffen dan treedt de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling in werking. De interne klachtenprocedure wordt daarmee afgesloten. Nadat de klacht in behandeling is genomen zal de leidinggevende contact opnemen met de betrokkene en eventueel de oudercommissie bij de klachtenprocedure betrekken. Binnen ten minste 6 weken na het indienen van de klacht, zal een schriftelijke en gemotiveerd oordeel, inclusief concrete termijnen waarbinnen eventuele maatregelen zullen worden gerealiseerd, verstuurd worden naar de ouder. Voor meer informatie over de interne klachtenregeling kunt u kijken in de interne klachtenregeling die op locatie inzichtelijk is.
- **Externe klachtenregeling:** Mocht interne klachtafhandeling niet leiden tot een bevredigende oplossing dan staat ouders de weg vrij naar informatie, advies en mediation bij de geschillencommissie, gevestigd in Den Haag. Of het aanmelden van het geschil bij de Geschillencommissie www.degeschillencommissie.nl.

In sommige gevallen is het van belang de klacht rechtstreeks in te dienen bij de Geschillencommissie:

- o De kinderopvangorganisatie niet binnen 6 weken heeft gereageerd op de schriftelijke klacht.
- o De ouders en de kinderopvangorganisatie het niet binnen 6 weken eens zijn geworden over de afhandeling van een klacht.
- o De kinderopvangorganisatie geen adequate klachtenregeling heeft.

In uitzondering op het bovenstaande mogen ouders meteen een geschil indienen bij de Geschillencommissie Kinderopvang als in redelijkheid niet van ouders kan worden verlangd dat zij onder de gegeven omstandigheden een klacht indienen bij de kinderopvangorganisatie. Dit kan zijn bijvoorbeeld bij klachten over intimidatie of wanneer ouders bang zijn dat het voorleggen van hun klacht vervelende consequenties kan hebben. De Geschillencommissie beoordeelt in individuele gevallen of aan de voorwaarden hiervoor wordt voldaan.

De Geschillencommissie:

Postadres:

Postbus 90600

2509 LP Den Haag

Bel: 070 310 53 10

Maandag t/m vrijdag

9:00 - 17:00 uur

www.degeschillencommissie.nl

9.13. Verzekeringen

De 3 Leeuwjes heeft verzekeringen afgesloten om zich tegen de gevolgen van wettelijke aansprakelijkheid en ongevallen in te dekken. Ouders zijn wettelijk aansprakelijk voor situaties veroorzaakt door hun kind. Het is daarom raadzaam voor ouders zelf ook een WA-verzekering af te sluiten voor hun kind(eren)

9.14. Privacy

De informatie die de ouders en de pedagogisch medewerkers onderling uitwisselen blijft vertrouwelijk. We zullen zorgvuldig omgaan met deze informatie en dit niet uitwisselen met derden. De persoonsgegevens van u en uw kind worden in een dossier bewaard, dat alleen ter inzage is voor u en de leidsters. Dit dossier wordt bewaard in een map.

10. Kwaliteit

10.1. Protocollen

Bij De 3 Leeuwjtjes is een meldcode voor kindermishandeling aanwezig, waarin een protocol is vastgelegd die gevolgd wordt in het geval van een vermoeden van kindermishandeling en/of seksueel misbruik. De ouders volgen online trainingen om zo op de juiste manier te kunnen werken met de meldcode.

Verder is op de 3 Leeuwjtjes aanwezig::

- Een beleid veiligheid en gezondheid
- De hygiëne code voor kleine instelling
- Het kind volg- en stimuleringsplan

Alle protocollen aanwezig op locatie en kunnen worden ingezien. Ook kunnen wij deze altijd mailen in pdf-bestand.

10.2. Veiligheid

Bij De 3 Leeuwjtjes is er veel aandacht voor de veiligheid van de accommodatie, het speelmateriaal, meubilair, brandpreventie en hygiëne. De kinderen kunnen zowel binnen als buiten vrij spelen. We zijn voorzien van brandmelders, een blusdeken en een blusapparaat. De buitenspeelruimte is veilig afgeschermd. Periodiek evalueren wij ons beleid veiligheid en gezondheid en daarnaast krijgen we elk jaar een GGD-controle. We zijn in het bezit van een kinder EHBO-diploma en we volgen jaarlijks een herhalingscursus.

10.3. Hygiëne

De ruimtes worden elke dag schoongemaakt en het speelgoed wordt regelmatig schoongemaakt volgens een schoonmaakrooster. Het beddengoed, slabbetjes e.d. worden door ons gewassen. De leidsters hebben een GGD KIDDI app op hun mobiel, waarop zij informatie kunnen opzoeken over verschillende aspecten binnen de kinderopvang.

10.4. Ongevallen

In noodgevallen bellen we altijd de ouders of de eigen huisarts van het kind. Ook kan het landelijke alarmnummer gebeld worden. Het is daarom belangrijk dat ouders telefonisch goed bereikbaar zijn of "noodnummers" doorgeven (bijvoorbeeld het nummer van het werkadres), waarop zij zijn te bereiken. Wijzigingen moeten dus altijd direct worden doorgegeven aan een van de ouders. In geval van "Sirene-alarm", worden alle kinderen in het gebouw gehouden. Kinderen die buiten zijn worden naar binnen gehaald. Alle deuren en ramen worden gesloten. De aanwezige ventilatiesystemen dienen te worden uitgeschakeld en afgedicht. De radio wordt aangezet, waarna gewacht wordt op nadere berichten/instructies van de overheid.

10.5. Vierogen principe, Achterwacht en drie uurs regeling

Het vier ogen principe:

Vanuit de Wet Kinderopvang wordt verplicht gesteld dat er tijdens openingstijden van de kinderopvang ten allen tijden moet worden voldaan aan het vierogenprincipe. Het vierogenprincipe betekent dat een beroepskracht of de beroepskracht in opleiding de werkzaamheden uitsluitend kan verrichten, terwijl de medewerker gezien of gehoord kan worden door een andere volwassene. U kunt bij een andere volwassene denken aan een collega- pedagogisch medewerker, stagiaire (18+), kantoor medewerker of vrijwilliger. Door te werken met het vierogenprincipe wordt het risico op grensoverschrijdend gedrag geminimaliseerd.

Wij hechten zeer veel belang aan de veiligheid van de kinderen. Voor grensoverschrijdend gedrag is dan ook geen ruimte binnen onze organisatie. Om deze reden werken wij dagelijks met het vierogenprincipe. Zo lopen de pedagogisch medewerkers en de leidinggevende regelmatig onverwacht bij elkaar binnen, is de groep voorzien van een camera waarop meegekeken kan worden en heeft de groep transparante ramen (vrij van stickers en plaksels) naar buiten, zodat voorbijlopende mensen naar binnen kunnen kijken. Hoe het vier ogen principe verder vorm is gegeven kunt u lezen in het beleid veiligheid en gezondheid.

De 3-uursregeling:

Op een aantal vastgestelde momenten op de dag mag er worden afgeweken van het beroeps kind ratio. Dit betekent dat er tijdelijk minder pedagogisch medewerkers ingezet mogen worden waarbij in ieder geval minimaal de helft van het aantal benodigde pedagogisch medewerkers aanwezig dient te zijn.

Bij een openingstijd van 10 uur of langer mag er maximaal drie uur worden afgeweken van het BKR, de zogeheten drie uren regeling. De regeling treedt in werking zodra een pedagogisch medewerkers meer dan het toegestane aantal kinderen in haar eentje opvangt. In het kind planning wordt bijgehouden wanneer kinderen binnenkomen en wanneer zij naar huis gaan, hierdoor wordt inzichtelijk gemaakt wanneer er van het BKR wordt afgeweken.

Als blijkt dat we meer dan drie uur af gaan wijken volgens de BKR op een dag (incl. de pauzes), wordt het rooster incidenteel of structureel aangepast, naar gelang de situatie.

Op het moment dat de drie-ursregeling in werking is getreden en er slechts één PM-er in het pand is, zorgen we er altijd voor dat de achterwacht die wekelijks komt als vrijwilliger op locatie aanwezig is. Dit is in de middaguren het geval.

Tijdens onderstaande tijden wordt er afgeweken van de BKR, buiten deze tijden wordt er niet afgeweken van het BKR. De kinderopvang is geopend van 7.30-17.30 uur.

Dag	Afwijken ochtend	Afwijken middag	Afwijken avond
Maandag		11.30-14.30	
Dinsdag		11.30-14.30	
Woensdag		11.30-14.30	
Donderdag		11.30-14.30	
Vrijdag		11.30-14.30	

De ouders spreken van te voren (bij het intakegesprek) al met de ouders af, op welke tijd zij hun kind komen brengen. Op deze manier kunnen de ouders rekening houden met het aantal aanwezige kinderen per tijdstip op de groep en hiervoor het juiste aantal medewerkers inzetten. Wanneer ouders hun kindje iets eerder of later willen komen brengen, dan geven zij dit minstens de avond van te voren via de telefoon/whatsapp door aan de houder. Als het BKR in de ochtenduren alsnog onverwachts wordt overschreden, doordat een ouder het kindje eerder brengt dan de afgesproken tijd zonder dit te hebben doorgegeven, dan belt de pedagogisch medewerker haar collega om eerder te beginnen. Deze is dan binnen 10 min aanwezig. De ouder blijft dan even wachten tot dat de tweede persoon aanwezig is.

De drie uren regeling wordt verder ieder drie maanden geëvalueerd en indien nodig (in overleg met de O.C) aangepast. Indien de regeling wordt aangepast worden ouders ten alle tijden doormiddel van een nieuwsbrief op de hoogte gesteld van de vernieuwde regeling.

Achterwachtregeling

Indien er slechts één pedagogisch medewerker aanwezig is en het BKR wordt niet overschreden, dan is de achterwachtregeling van toepassing. Deze regeling houdt in dat in geval van calamiteiten er een achterwacht beschikbaar dient te zijn, die binnen 15 minuten de kinderopvanglocatie kan bereiken. Deze achterwacht is telefonisch bereikbaar tijdens de opvangtijden en kan binnen 15 minuten aanwezig zijn op de opvanglocatie. Indien door ziekte, verlof of bedrijfseconomische redenen de achterwacht uitvalt, zal er een andere achterwacht worden ingeschakeld. KDV De 3 Leeuwttjes heeft een lijst met meerdere achterwachten. Hierdoor zijn wij niet afhankelijk van één persoon en dat biedt veiligheid.

De achterwachten komen regelmatig op bezoek, waardoor zij voor de kinderen een vertrouwd gezicht zijn.

Indien er slechts één pedagogisch medewerker aanwezig is en het BKR wordt niet overschreden, is er altijd iemand die mee kan kijken via de camera's die in de groepsruimte en slaapkamer hangen.

10.6. Camera's

Om de veiligheid extra te waarborgen heeft De 3 Leeuwttjes camerasystemen in het pand geplaatst. Deze camera's worden geplaatst in de slaapkamer en in de groepsruimtes. De camera's zijn om verschillende redenen geplaatst, namelijk:

- Interne veiligheid creëren;
- De ouders voorzien van zeker en betrouwbaar gevoel;
- Het vier ogen principe;

Deze camera's nemen niet op, maar er kan wel op elk moment door een volwassene ingelogd worden waardoor deze 'live' kunnen meekijken. Op die manier kan er altijd iemand mee kijken of luisteren.

10.7. GGD-inspectie

De GGD toetst of het kinderdagverblijf voldoet aan alle eisen van de Wet Kinderopvang. Dit gebeurt jaarlijks en naar aanleiding hiervan schrijft de GGD een inspectierapport. Zoals reeds eerder aangegeven, maken we bij De 3 leeuwjes jaarlijks gebruik van een risico-inventarisatie. Deze wordt ook getoetst tijdens de GGD-inspectie. Het rapport kan u zien op de website van De 3 leeuwjes.

10.8. Tot slot

Dit pedagogisch beleid biedt ouders, leidsters en controlerende instanties inzicht in de werkwijze en doelstellingen van Kinderdagverblijf De 3 Leeuwjes. Door voortdurende wijzigingen van inzichten in de opvoeding van kinderen, staat het beleidsplan nooit vast. Als het nodig is passen wij dit beleidsplan aan, zodat het actueel blijft.

